

„A reformáció az egyetlen, egyetemes keresztény egyházban gondolkodott, és követői így cselekszenek ma is. Ennek alapján megünneplésének is ökumenikus eseménnyé kell válnia.”
Zsinati szomszédolás ► 4. oldal

„Amikor a Schäffer házaspár az istentiszteleteken is megjelent (az asszony katolikus, de férjével ott van az evangélikus templomban is), feltűnt nekik, hogy a templomban az énekeket harmóniumon kísérik, jóllehet volt ott egy régi orgona is...”
Prédikáló hangszer ► 9. oldal

„Az utazás a hitbeli, lelki elmélyülést és gazdagodást nemcsak az egyes helyszínek nyújtotta élményekkel segítette, hanem a reggeli és esti áhítatokkal is.”
Lutherweg ► 13. oldal

Túrmezei Erzsébet énekszövegei ► 2. oldal
Isten tenyerébe vésődött ► 5. oldal
Hálaadás a Hajnalcsillagért ► 5. oldal
Zenés évszázás Ferencvárosban ► 6. oldal
A dezertált gyalogos ► 10. oldal
Csak együtt jutunk a mennybe ► 11. oldal

KOVÁCS LÁSZLÓ ATTILA FELVÉTELE

Hagyományünnep és közgyűlés Oltszakadátan

► Rendhagyó hagyományünnepel egybekötve rendezték meg június 8-án a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház Brassói Egyházmegyéjének közgyűlését. Már kora reggel nagy sürgés-forgás volt a Szeben megyei Oltszakadát parókiája körül, ahol először a falubeli népviseletet magukra öltött fiatalok, később az egyházmegyéhez tartozó gyülekezetek helyi népviseletbe öl-

tözött küldöttei sorakoztak fel. Az összegyűlték szép rendben, a barcasági fúvószenekar és az oltszakadati presbitérium vezetésével indultak el a falu határába Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház lelkeszi vezetőjének fogadására. A püspök érkezésekor zengtek a harangok, és a díszmenet *Adorjáni Dezső Zoltán* vezetésével ment a falu központjában található középkori

templomba. Az együtt vonuló különböző viseletek találóan, szépen szimbolizálták a különböző nemzetiségű, hagyományú és kultúrájú közösségek és emberek egymás mellett élését, a közös életutat, amely profán emberi világunkból lépésről lépésre a transzcendens világ felé, Isten országába vezet.

► *Folytatás a 3. oldalon*

WEÖRES SÁNDOR 100

„Fű, fa, füst...”

Formabontó evangélikus tanévzáró

► A budapesti Karácsony Sándor utcai kápolnában a múlt szombaton vidám centenáriumi verses-zenés előadással emlékezett a száz éve született *Weöres Sándorra* a józsefvárosi evangélikus gyülekezet és a Mandák Mária Evangélikus Gyülekezeti Ház kollégiuma. A négy éve megalakult *Partvonal* drámaszínház művészei Weöres megzenésített verseit adták elő úgy, hogy aktív részvétellel, közös versmondásra biztatták a közönséget. Valójában az itt lakó egyetemisták tanévzáróját tartották ilyen formában. Igazi ökumenikus alkalmon vehettek részt az egybegyűlték. Volt olyan katolikus dédmama, aki azért jött el a versünnepre, mert eddig csak az unokáinak felolvasott gyermekverseket ismerte Weöres költészetéből. A műsort agapé zárta, a szendvicsek-ről és a sörpadokról – *Réka és Gábor* vezetésével – a kollégium fiataljai gondoskodtak, a gyönyörű rózsakertet és gypeszönyeget *László Albert*, a kollégium *Berci* bácsija tartja rendben.

Románné Bolba Márta lelkész bevezetőjében nagy költőnk művészetét méltatta, s választ keresett arra, hogyan tartjuk számon Weöres evangélikus hitét. „A teljességre törekedett, a Vas megyei Csöngéről eljutott a Távol-Keletre is, kínai filozófusok munkáit is lefordította” – mondta a józsefvárosi evangélikus lelkész. Fel-

mutatott két Weöres-kötetet, s arra kérte a közönséget, hogy az egyik papírtérítőre írják ki a könyvből a nekik tetsző idézeteket. Nem volt kicsi a terítő, mégis rövid idő alatt teleírták szebbnél szebb vessorokkal. „Fű, fa, füst...” – három dallamos és alliteráló szó, amely így együtt egy teljes életutat fog össze: az ifjúkort,

► *Folytatás a 6. oldalon*

Istenről beszélni?

■ RIBÁR JÁNOS

Klasszikus (egyetemes) keresztyén példázat szerint – feljegyezte *Nikosz Kazantzakis* a *Jelentés Grecónak* című csodálatos művében – a mandulafa is képes bizonyosságot tenni Istenről, mégpedig fantáziánkat megmozgató módon. Az idézet így szól: „Megkértem a mandulafát: »Nővérem, beszélj nekem Istenről.« És a mandulafa virágba borult.”

S nemcsak a mandulafa beszél nekünk Istenről, hanem az egész teremtet világ a maga meghatározhatóságával, határtalan esztétikai csodáival, világrészenként másként és másként. Másként szól az Északi-vagy a Déli-sark jégvilága, a mediterrán terület napfényes, meleg tája, és másként szólnak a hatalmas tengerek, a termékeny alföldek és az ég felé nyújtózó hegyek. A magyar Alföld ringó búzamezője vagy sárguló kukoricatáblái és a pirosra érő májusi cseresznye vagy az őszi szőlőfűrtök és a kék szilva oly szépen beszél a teremtet Istentől! Ebben a szellemenben szól a szent ige is, hogy „*az egek beszélnek az Isten dicsőségét*”, hiszen költészetre indít a csillagok szikrázó, csillogó világa, és csak ámulni tudunk – ha tudunk! – ezeken a csodákon.

Ám megtorpantam boldog lelkesedésemben, mert eszembe jutott mindenben kételkedő kedves ismerősem, aki szememre vetette e képi-gondolatok felsorolása közben, hogy rajongó vagyok, ez „csak” költészet, ehhez a mai, posztmodern és megingott világképű embernek nincs már érzéke, ne is kísérletezzek tovább ezekkel a képekkel, jelképekkel. Inkább valami konkrétabbat, megfoghatóbbat mondjak.

Istenről beszélni? Ha egyszer felmondunk az esztétikának, akkor mire is hivatkozhatnánk még?

Természetesen Isten ígéjére, de a kételkedő vagy kereső embernek éppen ezzel van a legnagyobb baja! Az már a szellemi életnek egy csodálatos szakasza, amikor az ember az ígé-re hallgat.

Talán támaszkodhatnánk az újkori lélektani ismeretekre is – különösen a Jung-féle iskolához tartozóktól kapottakra –, amelyek valóságos ténynek ismerték fel az emberi lélek vallásos igényét. Idézhetnénk sok-sok neves, híres, korszakalkotó tudóst, akik meghatározó módon nyilatkoztak Istenről és a hitükről, esetleg szembe-menne a tudományosnak mondott világban divatossá vált ateizmussal.

Mindez lehet elgondolkodtató, igazíthatja a saját gondolatainkat Istennel kapcsolatosan, de van egy szépséghibája: tekintélyelvű, azaz nem belátásra épít, hanem az említett külső forrásra. Bizonyos esetekben ez is lehet hatékony, de a reáliák világában többre, bizonyítóbb erejűre lenne szükség.

A Lélek titokzatos működésének

eredménye, hogy egy egészen egyszerű ötletet kaptam, amikor arról töprengtem, mi lehetne az, ami ezt a magát nagyon modernnek tartó embert mégiscsak elgondolkodtatná. Ezt az ötletet: határozzuk meg a világ legnagyobb számát!

Első pillanatra talán nem is érthető. Tessék megmondani, melyik a világ legnagyobb száma! És mit tapasztalunk? Lehet a nullák számát végtelen

► **Es ezen a ponton vagy elfordulunk a nagy titoktól gőgünkben, és esszük a férges datolyát a sötétben, vagy gondolkodó értelmünk is igényli annak a Teremtőnek a csodáját, aki még a legnagyobb számon is túlvan és innen van.**

leníteni, a végtelen jelét bármelyik nagy szám fölé elhelyezni, az adott számhoz mégis mindig hozzá tudok adni még egyet.

Noha a realitások világából indultunk ki, mégsem tudjuk tehát megmondani a világ legnagyobb számát. S akkor a gondolkodó ember egyszer csak csodálkozni kezd a saját valóságának adott keretei között, hogy van egy olyan határ, amelyet nem tudunk átlépni, csak ámulni tudunk. És ezen a ponton vagy elfordulunk a nagy titoktól gőgünkben, és esszük a férges datolyát a sötétben, vagy gondolkodó értelmünk is igényli annak a Teremtőnek a csodáját, aki még a legnagyobb számon is túlvan és innen van.

Hogy honnan jutott eszembe a férges datolya? Az anekdota szerint az arab datolyát enne késő este a sötétben. Ég a mécsese, és kettétöri a datolyát, de látja, hogy férges, tehát eldobja. Veszi a másodikat, férges, eldobja. Veszi a harmadikat, a negyediket, a sokadikat, mind férges. Erre elfújja a gyertyát, és a sötétben eszi a férges datolyát...

Isten Lelke világosságot gyűjthat készsége lelkünkben! Ha nem az esztétikával (mandulafa), ha nem a kutató lélektannal és nem a mértékadó emberek véleményével, akkor egy ilyen egyszerű ténynek a belátásával. A legnagyobb számmal úgy vagyunk, mint Isten létével! Megfoghatatlan mindkettő, s mennyivel inkább az Isten, aki még a legnagyobb számot is végtelenszer magában hordozza. A különbség az, hogy a végtelennek feltűnő számsor rideg és csak hajszálnyira megközelíthető valóság, viszont Isten szembejön velünk Jézus Krisztus Lelke által életünk útjain, hogy megszólítson.

Lehet Istenről beszélni, mert ígéjében megszólalt! Megszólított minket! Ezért nemcsak róla, hanem vele is lehet beszélgetni!

A szerző nyugalmazott evangélikus esperes

Oratio œcumenica

Hűséges Istenünk! Szeretnénk most eléd lépni ebben a csöndben és megszólítani téged hálaadásunkkal, kéréseinkkel. Figyelj szavunkra, kérünk!

Megköszönjük neked az értünk és nekünk hangzott ígét, a közösség örömét, amelyet a veled és az egymással való találkozásban élhattunk át. Légy áldott azért, hogy erőforrás vagy mindennapi küzdelmeinkben, vigasztalónk lélekpróbáló időkben, és jelenléd derűje, békéje betölti szívünket.

Köszönjük hűségedet, amellyel vigyázod a földet. Köszönjük a természet szépségét, kincseit: teremő szereteted sok-sok ajándékát. Segíts, hogy felelősen éljünk velük, és közönyünkkel, gondatlanságunkkal ne okozzunk kárt.

Istenünk, hűséges vagy hozzánk, mert elhívtál minket a szent Fiaddal, Jézussal való közösségre. Ő a legnagyobbat tette értünk: a hűséges szeretet áldozatát vállalta a kereszten. Áldunk téged, hogy a kereszt jelében mindannyiunkat magadhoz kapsz.

Segíts minket, Istenünk, hogy felismerjük hozzánk való hűségedet, és erősödjön szívünkben irántad való bizalmunk és szeretetünk.

Segíts, kérünk, hogy hűség ébredjen a szívünkben az embertársak felé is, akiket ránk bízol, és akikkel hosszabb-rövidebb időre összekapcsolódik az életünk. Segíts napról napra szeretetben hordozni családtagjainkat, rokonainkat, barátainkat és az ismeretleneket is, akik körülöttünk élnek.

Imádkozunk hozzád a testileg-lelkileg megfáradtakért, akik az életet üresnek, céltalannak látják. Könyörgünk a szenvedélyek rabságában vergődőkért, a hontalanokért, a megvetettekért, a sikert, boldogságot hajszolókért. Kérjük, légy jelenléd gyógyító erejével a betegek, szenvedők, elesettek mellett, és küldj minket is vigasztalni, erősíteni, rólad tanúskodni.

Segíts minket, hogy hűek legyünk hozzád mindhalálig, aki ígéreted szerint az örök élet koronáját készítetted el számunkra. Jézus Krisztusért kérünk, hallgass meg minket!

SEMPER REFORMANDA

„Lelkem várja az Urat, jobban, mint az örök a reggelt (Zsolt 130,6). Reggel kezdünk el minden munkát, este fejezzük be, s éjjel pihenünk; a zsol-táros hát azt akarja mondani: ha Istenre hagyatkozva kezded munkádat, úgy ne hagyd bizakodásod abba, hadd múljk el az este és éjszaka, maradj meg állhatatosan a várakozásban az új reggelig. Az új ember, akinek nincs más tennivalója, mint Istent várni, rá hagyatkozni, ezt nem szakítja meg, mint ahogyan a külső ember munkájával teszi és kénytelen tenni. Ilyenformán az élet lényege a három erényben (hit, remény, szeretet) jelenik meg, amelyeknek mibenléte és természete a zsol-tárokbak megíratott. Így ebben a rövid zsol-tárban a belső ember teljes élete, cselekedete, magatartása valóban mesterien íratott meg, hogy az nem áll másban, mint hogy egészen Istenre hagyatkozik, s Isten akaratában megmarad.”

▶ **Luther Márton:** A hatodik bűnbánati zoltár (Zsolt 130) *(Weltler Ödön fordítása)*

szentháromság ünnepe után 4. vasárnap – 1móz 39,1–5

Áldottak

Mi az, ami ránk nézve is érvényes az *Ószövetségben*, és mi az, ami csak az ószövetségi népnek szól? A mérték nem lehet a mi tetszésünk. Nem tehetjük meg, hogy ami kedvünkre van, azt ma is érvényesnek tekintjük, ami pedig nem egyezik meg az értékítéletünkkel, vagy nem felel meg az ízlésünknek, azt korhoz kötöttnek és érvénytelennek nyilvánítjuk.

Kétségtelen, hogy az *Ó-* és az *Újszövetség* között a folytonosság ellenére vannak nyilvánvaló különbségek. Közéjük tartozik az is, hogy kiket kell áldottnak tekintenünk.

Potifár jól bánt a rabszolgaként tulajdonába került Józseffel. Amikor felismerte tisztességgel és hűséggel párosuló tehetségét, *„házának és egész vagyonának felügyelőjévé tette”*. Ettől kezdve József csak jogállása szerint volt rabszolga. Potifár távollétében a ház urának tekintélyével irányította gazdája házát és gazdaságát. Mivel Isten Józseffel volt, és nagy tervei voltak vele, *„megáldotta az Úr az egyiptomi ember házát Józsefért, és az Úr áldása volt egész vagyonán, ami a házban és a mezőn volt”*.

Nem vitatható, hogy Potifárra nézve – a számára ismeretlen – Isten áldása nagy vagyont és egyre növekvő gazdagságot jelentett. Az sem vitatható, hogy az *Ószövetségben* Potifár e tekintetben nem tartozik a kivételek közé. Ábrahám-tól, Jákób-tól Dávid királyon át Salamonig és a későbbi királyokig sokakról olvasuk, hogy Isten megáldotta őket, és ez számukra hatalmat és gazdagságot hozott. Miként arra is találhatunk példát, hogy akit Isten elhagyott, az elszegényedett, és nyo-

morúságos körülmények közé jutott. Az *Ószövetség* a vagyonnál talán csak azt tekinti nagyobb áldásnak, amikor Isten megnyitja a meddő asszony méhét, és lehetővé teszi, hogy gyermeket szüljön.

Miért kell mégis óvakodnunk attól, hogy ezekről a mindenki számára örömteli dolgokról az új szöveg-ségben is úgy gondolkodjunk, hogy akiknek részük van benne, azok biztosan áldottak, akiktől pedig Isten megvonja mindezt, azoktól áldását vonja meg?

Talán az is elég lenne, ha a Jézus példázatában üdvösségre jutó szegény Lázár és a pokolban eszmélő gazdag példájára utalnék, aki vagyonára tekintve egész életében áldottnak hihette magát. De már az ószövetségi Jób példája is túlmutat az *Ószövetségre* jellemző értékrenden, és óvatosságra int. Barátai, sőt felesége számára is, Jób csak addig tűnik áldottnak, amíg gazdag és egészséges, és gyermekei is jólétben és egészségsben élnek. Amikor Jób egyik napról a másikra mindenét elveszíti, gyermekei is meghalnak, maga pedig gyógyíthatatlan betegségtől szenved, mindenki elfordul tőle, mert azt hiszik, Isten átka nehezedik rá.

Az ószövetségi emberek úgy vélekedtek, hogy az ilyen embert jobb kerülni, nehogy az átkában nekik is részük legyen. Csak barátai maradnak mellette, de amivel vigasztalni akarják, azzal csak még jobban gyötörik a lelkét. Hiszen arról akarják meggyőzni, hogy a csapásokat Isten valamilyen súlyos bűne miatt bocsátotta rá. A könyv Isten mennyei világában játszódó kerettörténetéből

persze kitűnik, hogy Isten egyáltalán nem elégedetlen Jóbbal, sőt a sá-tán előtt büszkélkedik Jób igazságával. Amikor pedig hűsége próbájaként megengedi a sátánnak, hogy csapásokkal sújtsa, Jób akkor is áldás részese, bár pillanatnyilag ő maga sem így érzi. De Isten előre tudja, hogy áldásával Jób ki fogja állni a nehéz próbát, és miután mindenét elveszítette, és sebeit vakarva, betegen ül a porban, akkor is hű marad hozzá. Nem követi felesége tanácsát: *„Átkozd meg Istent, és halj meg!”* (Jób 2,9)

Jób éppen azért bizonyul mindvégig áldottnak, mert a sátán minden mesterkedése, hogy Istennel szembeállítsa, hitén és hűségén megtörik és kudarcba fullad. Ez pedig nem más, mint az áldás újszövetségi értelme.

Mert az *Újszövetségben* az számít áldottnak, akin a sátán hatalma megtörik. Ennek a megállapításnak az aranyfedezete nem más, mint Jézus szenvedése és halála. A sátán nem csak működése elején, a pusztában kísértette meg a bőjtöléstől kiéhezett Jézust. Ott volt a kereszt alatt is, és mindent elkövetett, hogy Jézust szembefordítsa az Istennel. Ő szólt a gúnyolódók szavával: *„Másokat megmentett, magát nem tudja megmenteni. Ha Izráel királya, szálljon le most a keresztről, és hiszünk benne! Bízott az Istenben: szabadítsa meg most, ha akarja; hiszen azt mondta: Isten Fia vagyok.”* (Mt 27,42–43)

És a kísértő hangja szólt a vele megfeszített gonosztevő káromlásában is: *„Nem te vagy a Krisztus? Mentsd meg magadat és minket is.”*

A VASÁRNPAP IGÉJE

(Lk 23,39) És bár Jézus a kereszten valóban úgy érzi, hogy Isten elhagyta – ezért kiált fel a 22. zsol-tár szavával: *„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?”* (Mt 27,46) –, mégsem fordul szembe Istennel, hanem ragaszkodik hozzá, *„Én Istenem”*-nek szólítja, sőt Lukács szerint utolsó leheletével is Istent hívja: *„Atyám, a te kezédbe teszem le az én lelkemet!”* (Lk 23,46)

Ezzel Jézus végérvényesen győz a kísértő fölött, és bár testben meghal, győz az igazi halál, a lelki halál fölött, amely nem más, mint az Istentől való végső és örök időre szóló elfordulás. Ez a pokol, az örök kárhozat. Mit ér a pénz, a vagyon, a hatalom annak, aki ezt nem kerülheti el? Viszont áldottak azok, akik a kísértés óráján és a végső órán hitük által Jézusnak a sátán fölött aratott győzelmében részesülnek, és nem fordítanak hátat Istennek, hanem szívük teljes bizalmával szerető Atyjuknak vallják.

Ezért ha Isten áldásáért imádkozunk, nem pénzért, nem vagyonért, nem is hatalomért, de még csak nem is jó egészségért kell imádkozunk, hanem azért, hogy Istenhez minden körülmények között hűek tudjunk maradni. Mert a sátán – a külső körülményeket felhasználva – utolsó lehetetlenségig azon lesz, hogy kétséget támasszon a szívünkben Isten irántunk való jósága, hűsége, igazságossága és szeretete iránt. Rá akar venni, hogy tagadjuk meg Istent, fordítsunk hátat neki. Áldottak akkor leszünk, ha szándéka kudarcot vall rajtunk.

■ VÉGHELYI ANTAL

CANTATE

kifejezése, hogy Jézus állandóan jelen van az életünkben.

Az *Ó, Jézus, amikor sokan a kereszthordozás képességétől kiindulva, az úton járás, órállás stációin keresztül jut el a húsvéti győzelemig* (az első versszak német ének fordítása, a többi Túrmezei saját verse). „Ó, Jézus, tövises az út. / Nézd, elveszünk a cél előtt! / De új elszánást, új erőt / Ád a te töviskoszorú. // (...) Ó, Jézus, húsvét fénye kel / Túl síron, gyászon, éjjelen, / És aki győzött ideleln, / Fenn örök himnuszt énekel.” (EÉ 461,2.5)

Végül a *Szent, örök Isten, nincsen hova lennem:* címadó énekünk Túrmezei Erzsébet legjobban sikerült, legsokrétebb műve. Ennek bizonyítéka, hogy az első versszak az EÉ 6. énekverses rendjének bűnbánati éneként, a harmadik strófa pedig a GyLK 621. énekciklusának záróénekeként is használatos. „Szent, örök Isten, nincsen hova lennem. / Bárhova futnék, te utolérsz engem. / Egy menekvés van: hozzád térni, / Szívem kitárni, irgalmat kérni. // Mélységes mélyből kiáltok tehozzád. / Forduljon ismét felém fényes orcád! / Nálad bocsánat vár és élet. / Lázadó szívem újra cseréled. // Elmúlt a régi. Kezddhetem az újat. / Adj erőt nekem, hogy bátran induljak / Új úton, mindig teutánad. / Véled új élet hajnala támad. // Szálljon szívemből hálaadó ének! / Irgalmasságod áldom, amíg élek. / Mert nem nézheted örök vesztet: / Szent Fiad értem halt a kereszten.” (EÉ 431,1–4)

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

„Irgalmasságod áldom, amíg élek!”

Túrmezei Erzsébet énekszövegei

▶ **Túrmezei Erzsébet diakonissza költő nyolcvankét énekkordítás-sal (részletesen EÉ 783. oldal), egy liturgikus énekvesssel (7/1) és tizenöt eredeti költeménnyel szerepel énekeskönyvünkben. Ez az anyag – már csak mennyisége miatt is – jelentősen meghatározza a gyűjtemény stílusát, karakterét.**

Először tekintsük át az egyházi évhez kötődő énekeket. Szép régi magyar – eredetileg újévi szövegű – dallamunkhoz két vers is tartozik. A *Szép Hajnalcsillag, Jézus, ragyogj fel!* (EÉ 148) a versszakokban a sötét és a fény ellentétét, a refrénben a csend és a várakozás gondolatát fogalmazza meg. *Az Itt a karácsony! Itt a Megváltó!* (EÉ 171) a boldog énekszó és a szeretet hirdetése után közli az evangéliumot: „Eljött a mennyből. Emberré lett. / Ő hoz a földre békességet.” (Ez utóbbi karácsony hetének kísérője: *EvÉlet*, 2010/51–52. szám, 18. o.)

A *Ha Jézus Krisztus jár velünk* az év kezdetének Jézus-éneke. A vers témája kapcsolódik a bőjti-passiók dallam eredeti szövegéhez is: „Keresztje győztes, szent jelünk, / Az élő Jézus jár velünk.” (EÉ 184,3)

A következő két – középkori eredetű – éneket összeköti a hasonló keletkezéstörténet és a közös dallam. Mind a *Krisztus feltámadt* (EÉ 213), mind a *Krisztus a mennybe* (EÉ 227) eredetileg egy, összetett versszakkal jelent meg *Luther* gyűjteményei-

ben; így volt ez 1955-ös énekeskönyvünkben is. Mivel gyűlekezeteink emiatt nem tudták igazán megtanulni, Túrmezei Erzsébet felkérést kapott, hogy – a meglévő szöveg lefordításán túl – írjon még két strófát hozzájuk.

A templomszentelés ünnepének fényét emelheti a *Zengjen ma boldogan, szárnyaljon égig az ének!* Az örömteli alaphangot erősíti a közismert dicséret dallama. Az ének szövege tudatosítja: a lutheri istentisztelet kétfókuszú. „Urunk, ma házadért éneklünk halát tenéked, / Hol drága szent ígéd bennünket táplál és élte. (...) // Ide vársz, itt terít kegyelmed asztalt minékünk, / Hogy a te szent Fiad testével, vérével éljünk.” (EÉ 317,3–4)

Ugyanígy a templomhoz, az ígéhez és az úrvacsorához kötődik a következő ének is (*J. S. Bach János-passiója* zárókoráljának dallamára), mely a *Karénekeskönyv* I. kötetéből került be a Gyülekezeti liturgikus könyvbe: *Ó, Isteniünk, ez ünnepen* (GyLK 796).

Az istentiszteletnél maradva: a *Hű Urunk, Jézus, hajlékodbá jöttünk* Jézus jelenléteért, Szentlélekért, áldásért, az ige meghallásának képességéért könyörög. Hangsúlyos gondolata kapcsolódik a passiók dallamhoz: „Úr vagy te, és e földön szolgáló lettél. / Életed árán váltságot szereztél.” (EÉ 290,2)

Az istentiszteletet záró *Adj békét a mi időnkben* (EÉ 291) Luther műve: első versének szövegét a *Da pacem Domine* antifóna alapján (dallamát pedig a *Veni redemptor genti-*

um himnusz nyomán) alakította ki. A 2–3. strófa kibővített békekérése Túrmezei munkája.

Az *Egyházi szolgálatra indítás* fejezetben talált helyet a népszerű régi magyar dallamra alkalmazott *Örök Isten, kezded ezer áldást ad*. Négy versszaka a Szentháromság-énekek szerkesztését követi. Bármilyen új szolgálat vagy időszak kezdeténél énekelhetjük. „Jöjj, Szentlélek, téged hívunk és kérünk, / Hiszen látod a mi erőtlenségünk. / Szent tüzeddel töltsd be szívünk-lelkünket, / Új munkára te készíts fel bennünket!” (EÉ 315,3)

A szolgálat és indulás gondolatkörét közelíti meg másképpen a – *Sulyok Imre* dallamán megszólaló – *El-fogadtál és elhívtál, élő Jézus, Mesterünk* is. A tanítványi létről általánosabban szóló szövege miatt a *Kereszttyén felelősség, küldetés* fejezetbe került. „Szolgálatra, tetterre készen ma is útnak indulunk. / Erőt, áldást tőled kérünk, tőled várunk, hű Urunk. // (...) Ne vádoljon annyi drága, meg nem látott alkalom! / Szentlelkeddel vezess minket a te boldog utadon!” (EÉ 475,2.4)

A *Bizalom Istenben* fejezet záródarabja az *Igen, Atyám, mert így kedves elötted* (EÉ 356). A közkedvelt romantikus dallam felütéses kezdete kínálja a lehetőséget, hogy a versszakok „Igen, Atyám” megszólítással indítsanak. Az ének az Istenre hagyatkozás belső békével kísért lelkiállapotát fogalmazza meg.

A *Jézus Krisztus, Mesterünk* (EÉ 398) – *Szokolay Sándor* dallamával – áldáskérés és békességgívánás, annak

Hagyományünnep és közgyűlés Oltszakadáton

► Folytatás az 1. oldalról

Az ünnepi nyitó istentisztelet liturgiai szolgálatát Zelenák József püspökhelyettes, a Brassói Egyházmegye esperese és Hankó Szilamér helyi lelkész végezte. Igehirdetésében Adorjáni Dezső Zoltán püspök a hagyományok ápolásának és gyakorlásának fontosságát emelte ki. A hagyományokat harmincharmencöt éves szőlőtőhöz hasonlította, melynek gyökerei tizenöt-húsz méter mélyre nyúlnak, és így sokféle ásványi anyagot tudnak a gyümölcsbe juttatni. Ennek köszönhetően zamatosabb, finomabb, nemesebb borok készíthetők az ilyen tőkéken termett szőlőből, mint a fiatal tőkék terméséből.

A tradíciók ápolása és gyakorlása úgy nyújt „gyökérelményt”, biztonságot, folytonosságot az egyének, a közösségnek és a nemzetnek, hogy közben nem zárja ki a modernitást, a fejlődést és a haladást sem.

A jó gyökér minőséget és tartást ad a mai feledékeny, sokszor emlékezni nem is akaró világunkban. „Ugyanakkor nem szabad elfelejtenünk, hogy nekünk, keresztyéneknek a legmélyebbre hatoló, legerősebb gyökerünk nem lehet más, mint a Krisztusba vetett hit” – hangsúlyozta a püspök.

A nagymádságban az egybegyűlték kegyelettel és tisztelettel emlékeztek meg a nemrég elhunyt Mózes Árpád nyugalmazott evangélikus püspök-

ről, Füzes Oszkárné Bajtai Erzsébetről, valamint a szakadati származású Kop-pándi Péter kolozsvári felügyelőről.

Az úrvacsoravételben a gyülekezet tartozás mélységét és egybetartó erejét.

Az ünnepi istentiszteleten részt vett Kelemen Hunor, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke, dr. Balázs Ádám rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, Magyarország bukaresti nagykövetségének első beosztottja és felesége; Fodor Tamás kolozsvári magyar konzul, Arnold Klingeis, Felek város polgármestere, a Szeben megyei RMDSZ képviselői, valamint a szász testvéregyház és a Román Ortodox Egyház küldöttei.

Az istentiszteletet követően Adorjáni Dezső Zoltán püspök és Zelenák József esperes megáldotta a felújított gyülekezeti házat, amelyben fotókiállítás is nyílt.

Arnold Klingeis polgármester köszöntőbeszédében örömét fejezte ki és gratulált a rendhagyó ünnepség szervezőinek. Mint elmondta, terve-

szint a közeljövőben egy olyan projekt fog megvalósulni, amely három nemzet történelmi kultúráját mutatja be, ápolva ezek anyagi és eszmei örökségét.

táblák, amelyek irányt mutatnak a 21. század forrágatagában. Éppen ezért szükséges megőriznünk, ápolnunk és erősíteniünk őket.

Dr. Balázs Ádám tolmácsolta Fü-

A köszöntőbeszéd sorozatát Fodor Tamás kolozsvári konzul zárta. A közgyűlés végeztével az egybegyűlték közösen fogyasztották el a hagyományos oltszakadati birkalevest és a további ízletes fogásokat.

Búcsúzóul a pürekerci Borica táncsoport eljárt hagyományos legénytáncát, majd székelyszombori fiatalok mutatták be az Erdélyben elterjedt székely ruhát, végül pedig oltszakadati ifjak kínáltak betekintést hagyományos mulatságaikba, előadva az oltszakadati csárdást és a kakasverésre induló fiatal legények táncát, énekét.

Az oltszakadati hagyományünnep és közgyűlés azt a bizonyosságot erősíthette meg, amelyet Adorjáni Dezső Zoltán püspök hangsúlyozott prédikációjában: hagyományaink nem naftalinba csomagolt, élettelen, holt cselekedetek, hanem lendületet és biztonságot adó élő örökség, amely összetartja, megerősíti és felemeli a közösséget.

■ FEJÉR OLIVÉR

Az egyházmegyei közgyűlést köszöntő beszédében Kelemen Hunor RMDSZ-elnök elmondta, hogy bár a hagyományok látszólag a múltból származnak, mégis óriási megtartó és formáló erejük van a jelenre és a jövőre nézve is. Cölöpök és útbaigazító

zes Oszkár bukaresti magyar nagykövet üdvözlését, és elmondta, hogy a Magyarországon kiöntött Dunának és az Oltszakadát mellett folyó Olt-nak egy a hangja, hiszen mind a két folyó összetartásra hívja az embereket a megmaradás érdekében.

ban: hagyományaink nem naftalinba csomagolt, élettelen, holt cselekedetek, hanem lendületet és biztonságot adó élő örökség, amely összetartja, megerősíti és felemeli a közösséget.

KOVACS LÁSZLO ÁRTILA FELVÉTELEI

Hagyományünnep

A Brassói Egyházmegye legutóbbi közgyűlése kissé eltért a megszokottól, nemcsak a helyszín, hanem az esemény forgatókönyve, tartalma is rendhagyó volt. Egyházunk egyik végvára, az evangélikus hitért és a magyar identitás megőrzéséért évszázadok óta küzdő Oltszakadát adott otthont az egyházmegye éves közgyűlésének, különleges hagyományünnep keretében. Ünnepszentelésünk szándéka nem volt más, mint hogy megjelenítsük élő hagyományainkat, és felélesszük a már-már elfelejtett régi szokásokat.

Feledhetetlenül él bennem az ünnep reggeli fogadtatás, a zászlós, zenés díszfelvonulás fiataljaink, gyülekezeti vezetőink társaságában Oltszakadát középkori templomába. Egy olyan szép, szinte kihálóban levő szokást élesztettünk fel, melyet jómagam is csak régi jegyzőkönyvekből ismertem. Régen, ha püspök érkezett a faluba, a helybeli fiatalok, a lelkész, a presbiterek, a hívek egy része a falu birtokhatárában várta őt és kíséretét, majd főpásztori vezetéssel, közösen vonultak be a faluba harangszó kíséretében. Így történt ez hagyományünnepünk alkalmából is.

Ez a tradíció nem csak szép, de rendkívül gazdag jelentéstartalommal is bír. A közösség, a gyülekezet közös vonulása a templom irányába kifejezés juttatja, hogy az emberi élet, az emberi egzisztencia út – út Isten

örökkévalóságának irányába. Ugyanakkor szép jelképe annak is, hogy a keresztyén élet, a hit útja csakis a közösségben, a közös haladásban, a közös gondolkodásban és munkában bontakozhat ki és valósulhat meg igazán.

Felpörgött modern világunkban, ahol mindig rohanunk, ahol keveset adunk a formákra, ahol az elektronikus, személytelen információ átadási sebessége a mérvadó, úgy érzem, hatalmas jelentősége van egy ilyen ünnepi, szimbolikus jelentéstartalmú eseménynek. Mert hiszem és vallom, hogy hagyomány és modernitás, értékörzés és értékkerentés nem zárja ki egymást. A régi szokások, viseletek, tárgyi, szellemi értékeink nem használhatatlan kacatok, amelyekről szabadulni kellene. A hagyománytisztelet, az értékörzés nem lehet ellenesége, nem lehet ellentéte a haladásnak és fejlődésnek – a kettő szimbiózisban kell éljen egymással. A hagyomány értelme és célja, hogy legyen élő, használjuk, éljük, ne zárjuk múzeumok falai közé.

Talán sokan ismerjük a szentendrei skanzen, más néven a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumot. Épülése, építése mind a mai napig tart. Olyan, mint egy óriási, régi magyar falu. Megjeleníti a magyar népi építézet, lakáskultúra, gazdálkodás, életmód teljes vagy egyre teljesebb skáláját. Szeretett ott időzni, hogy valamit megtapasztaljak abból, hogyan is él-

hetek őseink, milyen volt viseletük, milyen eszközökkel, szerszámokkal dolgoztak. Van ennek némi romantikája. A berendezett, bútorozott lakóházakban, templomokban, gazdasági épületekben kész élmény elidőzni. Csak az a rendkívül furcsa az egészben, hogy ezekben a házakban sehol egy élő lélek, üresek az istállók, üresek az ólak. A háznak tipikus állott illatuk van, mint ahol nincs élet. Bár a skanzen csodálatos, amit látunk, nem más, mint naftalinban tárolt érték, holt hagyomány.

Györffy István néprajzkutató írja: „Ami az élők emlékezetében nem maradt meg, az élettelen hagyomány, melynek már nincs meg az a hatalmas, életkormányzó ereje, mint az élő hagyománynak...” A szakadati szép középkori templomunk – sok-sok száz evangélikus templom min-tájára – nyugodtan lehetne múzeum akár. De ennek a templomnak felbecsülhetetlen értéke van, mely első-sorban nem régiségében, hanem a benne élő hagyományban rejlik. Ennek a templomnak legnagyobb értéke az élő igehirdetés, amely hétről hétre betölti. Legfőbb értéke az élő gyülekezet, a testvérek hite, az az élő hagyomány, amely érzelmi, gondolati, anyagi szinten fenntartja a közösséget. A gyökér, amely kapaszkodik, amely megtart minden viharban.

A hagyomány értékörző és értékkerentő szerepe olyan, mint egy szívós,

őreg szőlőtőke. Amikor a 19. században megjelent Európában a peronoszpóra, majdnem teljesen megsemmisült a szőlőkultúra Magyarországon. A szőlőültetvények szinte teljesen kipusztultak, azonban megmaradt néhány öreg tőke, melyek képesek voltak ellenállni a járválynak. Ezekből sikerült újra betelepíteni az ültetvényeket. Harminc-negyven évnél is idősebb tőkéről van szó, melyeknek tizenöt-húsz méterre is leér a gyökereik a földbe, szemben a fiatal tőkékkel, melyeknek csupán egy, másfél méterre. Az öreg tőke borának páratlan az aromája, kitűnő a tartóssága, mert a mélyre lenyúló gyökér olyan ásványi tápanyagokhoz jut, amelyek a felszín közelében hiányoznak.

A hagyományok ápolása és gyakorlása úgy nyújt „gyökérelményt”, szilárd biztonságot, folytonosságot az egyének, a közösségnek és a nemzetnek, hogy közben nem zárja ki a fejlődést és a haladást. A jó gyökér minőséget és tartást ad mai feledékeny és sokszor emlékezni nem akaró világunkban.

Ugyanakkor nem szabad elfelejtenünk, hogy nekünk, keresztyéneknek a legmélyebbre hatoló, legerősebb gyökerünk nem lehet más, mint a Krisztusba vetett hit. Mít is mond Jézus? „Én vagyok a szőlőtő, és ti a szőlővessző.” (Jn 15,5) Az az erős és ősi hagyomány, amely minket minden „járvány” ellenére megtart úgy, hogy élő, friss hajtást

ÉGTÁJOLÓ

hozzunk, nem más, mint Krisztus. Ő az az ősi szőlőtő, akinek mélyen vannak a gyökerei, aki a legszebb lelki ásványokat hozza felszínre, és aki a legcsodálatosabb termést adja.

Miután azon keseregtünk néhány lapszámmal ezelőtt, hogy Magyarországon mennyien ábrándulnak ki a keresztyén-ségből, egyházból, hitből, most gondoljunk arra, hogy nekünk van egy erős tőkénk, egy erős hagyományunk, Krisztus! Az ő gyökere olyan mélyen van, hogy jöhet járvány, mely elpusztít mindent, a tő – ha csonkán is, de – megmarad. A szőlővessző újra kihajt, mert élő hagyományunk van!

Adorjáni Dezső Zoltán püspök
Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

Zsinati szomszédolás

Mozaikkockák az ausztriai protestánsok legfelsőbb testületének ülészakáról

► A jó szomszédság aranyat ér. Így van ez minden lakással, házzal, egyházzal. Igaz tehát a zsinatokra is. Az osztrák evangélikus egyház Bécsben tartotta június 11–15. között (tizennegyedik) zsinatának (harmadik) ülészakát. A bécsi zsinat alapjaiban egyetlen vonatkozásban tér el a miénktől: az osztrák egyházban – saját identitását megőrizve – együtt él a református és az evangélikus (lutheránus) közösség (bár az arány pont fordított, mint a magyarországi). Így első napjaiban a zsinat is két csoportban tanácskozott, majd az ülészak generális zsinati üléssel zárult. Az egyházi tanácskozásokon szokásos körülmények és napirend ismertetésével nem terhelem az *Evangelikus Élet* olvasóit. Néhány fontos momentumot emelek ki csupán.

Az osztrák egyház – sajátos összetételénél fogva – együtt ünnepelte a *Heidelbergi káté* megszületésének négyszázötvenedik évfordulóját. A jubileum nem csak abban jutott kifejezésre, hogy minden beszámoló, szinte minden hozzászólás utalt rá, vagy idézett a hitvallási iratból, hanem abban is, hogy június 14-én a híres bécsi Nemzeti Könyvtárban ünnepi előadás és fogadás volt a jeles évforduló alkalmából. Ezen a közép-német református egyház szeniora (esperese), *Martin Filitz* tartott előadást. A korabeli zenét megidéző kórus szolgálatával zajlott esemény alkalmával bemutatták a káté legrégibb fennmaradt példányát.

„Mi az egyetlen vigaszom életemben és halálomban?” – hangzik a református hitvallási irat első kérdése. A válasz pedig ez: „Az, hogy mind testemmel, mind lelkemmel, életemben is, meg halálomban is nem a magamé vagyok, hanem az én hűséges Idvezítőmnek, a Jézus Krisztusnak a tulajdona. Aki az Ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen megfizetett. És en-

rolja. A diakóniai állásfoglalás új fejezete ezt a címet viseli: *Diakónia az „egy világban”*. Ez a szakasz óv attól, hogy az egyház szeretetszolgálatá belterjes és szűk látókörű maradjon.

Szintén a kiemelt programok között foglalkozott a zsinat a reformáció kezdetének jubileumára készíthető irattal. Ez a folyamatosan formálódó – szinte hitvallásszerű – dokumentum szól arról, hogy a reformáció eseménye világtörténeti jelentőségű, s üzenete ma is aktuális. Nem kerül ki meg azt izgalmas kérdést sem, hogy vajon ökumenikus szempontból milyen hatása és lehetősége van az ötszáz éves jubileumnak. A reformáció az egyetlen, egyetemes keresztény egyházban gondolkodott, és követői így cselekszenek ma is. Ennek alapján megünneplésének is ökumenikus eseménnyé kell válnia.

Természetesen a bécsi zsinat elvégezte aktuális jogalkotói, elsősorban jogharmonizációs munkáját is. Ezt azonban olyan jól előkészítve és lényegre törő módon tárgyalva, hogy

MÁRCUSCHMANN FELVÉTELE

gem az ördögnek minden hatalmából megszabadított. És úgy megőriz, hogy egyetlen hajszál sem eshetik le fejéről mennyei Atyám akarata nélkül. Sőt minden dolognak is idvességemet kell szolgálni. Ezért biztosít engem Szent Lelkével az örök élet felől. És szív szerint hajlandóvá és készsé tesz arra, hogy ezután Őneki éljek.”

Az osztrák egyház püspöke mind az evangélikus, mind pedig a közös zsinati ülésen adott jelentést. A beszámoló átfogta az osztrák evangélikusság jelenének minden vonatkozását ilyen címen: *A konfliktustól a közösségig. Dr. Michael Bünker* e gondolatot a Lutheránus Világközvettség és a római katolikus egyház közös bizottságának azon anyagából vette, amely a 2017-es reformációjubileumot hivatott előkészíteni. Az osztrák egyház a következő időszakban minden eseményét és feladatát az évfordulóra készülve értékeli és végzi.

A diakónia éve kapcsán fontos program volt, hogy együtt végig gondolták azt az alapiratot, amely az egyház diakóniai küldetéséről szól. Korábban már volt ilyen alapvetés, de a körülmények, a szabályozások megváltozásával és az új kihívások megjelenésével szükségessé vált, hogy ezt újra fogalmazzák. A kiinduló tézis nem változhatott, hiszen az ma is érvényes hitvallás: az egyház lényege szerint diakóniai, azaz másokért él, a másik embert segíti szolgálatával. Ennek alapja a Krisztustól kapott és tanult befogadó szeretet. Ezt az egyház minden rászoruló ember felé kell, hogy gyako-

még a kívülálló számára sem volt unalmas vagy megterhelő. Köszönhető volt ez annak, hogy a törvényeket evangélikus jogászok alkotják és szervezik. A professzionalitás nem rövidíti meg az egyházi demokráciát!

A szünetekben, a folyosón vagy az esti koccintások közben zajlott beszélgetésekben azonban még egy – miniket is foglalkoztató – ügy volt, „napirenden”: a csökkenő egyháztagság új missziói megoldásokat igényel. Hogyan lehet megszólítani az egyház peremén élőket, miként lehet elérni és az egyházba tagolni azokat az embereket, akiknek nincs keresztény kötődésük?

A steieri egyházkerület kísérlete beszédtema volt: egy teljes éven át előkészített újszerű kampány plakátokon, szórólapokon, falragaszokon, sőt a legkülönbözőbb reklámfelületeken (például sörátlátéteken) két – elgondolkodtató – képsort tesz közzé. Az első sorozaton fejeket látunk hátulról, arc nélkül, a mai ember kérdéseivel, gondolataival. A második sorozat, amely később lát napvilágot, már az arcokat mutatja – a válaszokkal. Nem a megszokott módon fogalmazva – inkább elgondolkodtató, de hívogató módon. Lehet, hogy ausztriai testvéreink kreativitása minket is arra készítet, hogy új missziói módszereket keressünk? Érdemes lenne lapunk későbbi számában ezt a kísérletet bemutatni.

Az országok közötti egyházi partnerkapcsolatok ezért fontosak: a tanítványok együtt, de egymástól is tanulnak.

■ HAFENSCHER KÁROLY

Ratkói évfordulók

► A közös hit és nyelv mellett *Bachát Dániel* püspök személye is összeköti a budapesti szlovák ajkú evangélikus gyülekezetet a Közép-Gömör szívében elterülő Ratkó (Ratková) lutheránus közösségével. A magyar főváros szlovák evangélikusai között 1874 és 1906 között szolgáló író-teológus ugyanis Ratkón született. A négy év óta immár hivatalosan is számon tartott testvér-gyülekezeti kapcsolat jegyében két héttel ezelőtt tízfős delegáció képviselte a magyarországi testvéreket a ratkóiak több évfordulót is ünneplő rendezvénysorozatán.

A június 9-i alkalom hálaadó istentisztelettel kezdődött, majd – ugyancsak a templomban – zenés irodalmi összeállítással emlékeztek meg az evangélikus egyházköztség múltjáról, lelkészeiről és neves személyiségeiről. A ratkói gyülekezet ezen a napon ünnepelte temploma első (huszíták által történt) felszentelésének ötszázötvenedik évfordulóját; azt, hogy Közép-Gömörben négyszázkilencven éves a lutheranizmus; továbbá azt, hogy a településről hatszáz évvel ezelőtt tett először említést írásos dokumentum.

Az istentiszteleten *dr. Miloš Klátik*, a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház egyetemes püspöke Ézs 55,2 alapján hirdette Isten ígését: *„Minek adnátok pénzt, ami*

nem kenyér, keresményeteket azért, amivel nem lehet jóllakni? Hallgassatok csak rám, és jó ételt fogtok enni...” Az egyetemes püspök igehirdetésében utalt a több száz éves múlt-ra és a jelenre. Sajnálattal fejezte ki a templomba járó hívek mára „megfogyatkozott” száma miatt, ugyanakkor buzdított az értékes és „időtálló” lelki kincsek keresésére.

Az ünnepi liturgiában *Jerguš Olejár* gömöri esperes, *Dušan Pavel Hrivnak* espereshelyettes, *Adriana Hrivnaková* helyi lelkész és a budapesti testvérgyülekezet pástora segédkezett, aki később személyes szavakkal is tolmácsolta gyülekezete köszöntését, Isten gazdag áldását kérve a ratkói hívekre. *Gulácsiné Fabulya Hilda* átadta a budapestiek ajándékát is:

ZLATKO PAPUSEK FELVÉTELE

egy példányt az elmúlt évben – *Jób megpróbáltatásai – egy evangélikus gyülekezet sorsfordulói* címmel – kiadott emlékkönyvből, amelynek tavalyi bemutatóján a ratkóiak sajnos nem tudtak jelen lenni.

Istentisztelet után *Álljunk meg szülőföldünkön* címmel a Besztercebányai Művészeti Akadémia hallgatói adtak elő színvonalas műsort. (Zenei betétekkel a rozsnói *Sexit kapela* együttes szolgált.) A *Szarvas György* színész-rendező irányításával készült összeállítás a ratkói múlt dicső emlékeit elevenítette fel.

A két gyülekezet együttléte fehér asztalok mellett folytatódott – kötetlen beszélgetéssel. A ratkóiak a *Ratková – Egy falu, amely lassan feledésbe merül...* címmel nemrég elkészült CD-jüket nyújtották át ajándékba. A budapestiek „biztosították” testvéreiket, hogy ők igyekeznek nem elfelejteni őket...

■ GULÁCSINÉ FABULYA HILDA

Domokos László az MEE vezetőivel találkozott

► Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) és a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) vezetői június 17-én, hagyományos éves találkozójuk keretében tekintették át a közpénzügyi ellenőrzés aktuális kérdéseit. *Domokos László*, a szervezet elnöke a szakmai eszmecserén kiemelte: az ÁSZ új, szektorális megközelítésű ellenőrzések keretében egyformán ellenőriz minden vallási közösséget, amivel arra törekszik, hogy átfogó és összehasonlítható képet nyújtson a döntéshozók számára egy-egy ágazat aktuális helyzetéről.

A magyar történelmi egyházak vezetőivel folytatott tárgyalások keretében Domokos László hivatalában fogadta *Gáncs Pétert*, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökét és kíséretét. Az egyházi és világi vezetők a megbeszélésen áttekintették a közpénzügyi gazdálkodás legfontosabb kérdéseit, az államháztartási ellenőrzés egyházakkal kapcsolatos részleteit, és kölcsönösen tájékoztatták egymást a feladatellátást, valamint az intézményrendszer érintő változásokról.

Szektorális megközelítésű ellenőrzéseket tervez az ÁSZ

Domokos László köszöntőjében elmondta, hogy az ÁSZ, tekintettel az egyházak jogállásával és feladatellátásával kapcsolatos változásokra, új, szektorális megközelítést vezet be a vallási közösségek ellenőrzésében. A módszer lényege, hogy az ellenőrzések egy-egy ágazat egészét átfogják majd, így biztosítva a döntéshozók számára az egyházi és a világi fenntartású intézmények által elért eredmények összehasonlíthatóságát.

Az ÁSZ elnöke leszögezte: a számvevőszék továbbra is minden vallási közösséget egyformán, objektív kritériumok alapján ellenőriz, ellenőrzései pedig csak a hitéleten kívüli tevékenységekre terjednek ki.

Domokos László a jövőbeli ellenőrzésekkel kapcsolatban arra is felhívta a figyelmet, hogy a vagyonellenőrzések keretében az ÁSZ kiemelten foglalkozik majd az állam által átadott ingatlanok rendeltetésszerű használatával. Végül felajánlotta, hogy az intézmény tanácsadási funkciójának részeként az egyházaknak lehetősé-
gük nyílik egy önellenőrzési teszt elvégzésére, amely támogatja a feladatok ellátásának szabályszerűségével, hatékonyságával kapcsolatban megfogalmazott elvárások teljesítését.

A feladatellátás során a minőségre és a fenntarthatóságra kell törekedni

A Magyarországi Evangélikus Egyház nevében Gáncs Péter adott tájékoztatást az elmúlt egy év változásairól, eredményeiről. Az elnök-püspök hangsúlyozta: a szerény mértékben bővülő intézményrendszer és az átvállalt feladatok egyensúlyban állnak az egyház lehetőségeivel, ezért minden területen biztosítani tudták a minőségi feladatellátást.

A gazdasági kérdésekben illetékes vezetők, *Kákay István*, *dr. Zsugyel János* és *Csorba Gábor* a finanszírozási, vagyongazdálkodási kérdésekről szólva kifejtették: az átvett intézményekre a jövő befektetéseként tekintő egyházi szemlélet biztosságot, egyfajta erkölcsi garanciát nyújt az állam és a társadalom számára, véleményük szerint ezért nagy szükség lenne az egyházak vagyoni hátterének megerősítésére, további finanszírozási források bevonására.

■ GERGELY SZABOLCS – ÁSZ

Isten tenyerébe vésődött

Keresztelői istentisztelet a kőszegi evangélikus iskolában

► A legtöbb kisgyermekkorban részesülnek a keresztség szentségében, vannak viszont, akik később, a maguk útját bejárva jutnak el az Úrhoz. **Kakas Eszter, a kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium tanulója diáktársai körében hajtotta fejét a keresztvíz alá.**

Verőfényes, szép kora nyári napra virradt Kőszeg június 13-án. Ez a nap valószínűleg soha nem múló emlék lesz Kakas Eszti életében: ekkor keresztelte meg őt **Zsóri-Ments Orsolya** iskola-lelkész az evangélikus templomban tartott istentiszteleten, mely a tanévet záró rekollekcióhoz kapcsolódott. A helyszín és az alkalom jelképesnek is tekinthető. Azt sugallja, hogy ez az iskola olyan közösség, amely közelebb segíti tagjait Istenhez.

Az istentisztelet az **Örvendjete**k cí-

mű dallal vette kezdetét, melyet az iskola diákjai szóltattak meg. A nyitónénekeken hűen tükrözte azt a derűs, mégis emelkedett érzést, amely átjárta a résztvevők lelkét, s egyben előkészítette az igehirdetést, mely a következő alapigéhez kapcsolódott: **„Ha mások megfedkezének is, én nem fedekszem meg rólad! Íme, tenyerembe vételek be...”** (Ézs 49,15b–16)

A lelkész úr kiemelte, hogy az **Ézsaiás könyvében** olvasható szavak Isten szeretetére utalnak, aki óvó tenyerével

védi, oltalmazza a benne hívó embert, s ez a tenyér egyben szeretetet is ad, mely kitörölhetetlen, lemoshatatlan, örökké tart.

A prédikáció, valamint a megkeresztelendő hitének megvallása után a keresztelés felemelő pillanatai következtek, majd felcsendültek az **Előszőr ölel át a féltő szeretet** kezdetű dal hangjai, köszöntve az evangélikusok közösségének újdonsült tagját, aki néhány pillanat múlva magához vehette az úrvacsorát is.

Az istentisztelet zárásaként elhangzott **Zarándokének** tükrözte az érzést, amelyet nem csupán Eszter, de minden jelenlevő átélhetett: „Valami véget ér, kezdődik más talán.” Az Istennel való találkozás jelet hagy lelkünkben, átforgat bennünket, átalakítja életünket.

■ TÓTH TAMÁS

12,2 millió forintnyi eszköz az iskolának

► A kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi, Informatikai Szakképző Iskola és Kollégium pályázott és nyert. Az elnyert összegből beszerezett mezőgazdasági gépek átadására június 8-án az iskola tangazdaságában került sor.

A kőszegi iskola patinás intézmény, a napokban immár a száztizenharmadik tanév zárul le az ódon falak közt. Nyilvánvaló, hogy a nagy múltra visszatekintő iskola számára fontosak a hagyományok, ugyanakkor a múlt értékeiből szervesen építkező megújulás is lényeges az intézmény számára. Ezt jelzi, hogy az immár több mint hatvan éve folyó mezőgazdasági képzés terén is folyamatos fejlesztésekre törekszik, és nemrégiben a Nemzeti Foglalkoztatási Alap pályázatán 9 millió 651 ezer forint támogatást nyert az iskola. Az összeget a tangazdaságban folyó gyakorlati oktatás színvonalát növelő eszközök – nehézkultivátor, pótkocsi, fűkasza, önitatók és karámrendszer – vásárlására fordították a nyertes pályázók. Az eszközök átadására ünne-

pélyes keretek között került sor június 8-án a tangazdaságban.

A szervezők nagy örömére az átadás napján szép, derűs reggel köszöntött Kőszegre, így kedvező időjárási körülmények közt kezdődhetett az ünnepség, melyet **Rodler Gábor**, az iskola igazgatója nyitott meg. Beszédében felidézte a kőszegi intézményben folyó mezőgazdasági képzés tradícióit, majd utalt arra, hogy a beszerezett gépekkel végzendő munka olyan piacképes tudáshoz segítheti az ifjú mezőgazdász-palántákat, melynek birtokában biztosan megállják majd helyüket a munka világában.

V. Németh Zsolt vidékfejlesztésért felelős államtitkár úgy fogalmazott, hogy Magyarország számára létkérdés a vidéki életforma értékeinek megőrzése, s ennek záloga a mezőgazdasági szakképző intézményekben folyó igényes szakmai munka. Kiemelte, hogy a kőszegi iskolában folyó oktatás hozzájárulhat a magyar mezőgazdaság fejlődéséhez.

Kákay István, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója beszédében kifejtette, hogy a kőszegi intézmény a maga nemében egyedülálló az evangélikus iskolák között, s utalt arra, hogy ez ki-

hívást jelent a fenntartó számára is. Kiemelte, hogy a fejlesztés segítheti az iskolában folyó oktatás színvonalának további emelkedését.

Gáncs Péter elnök-püspök is megtisztelte jelenlétével a rendezvényt. Bevezetőjében utalt arra, hogy míg a gépek a földet munkálják meg, a nevelők a rájuk bízott ifjak lelkét, szellemét művelik, abba próbálnak tudást, emberséget, hitet plántálni. Kiemelte, hogy a technika és az ember együttes tevékenysége hozhatja meg a várt eredményt, az ismeretek és az értékek átadását. Végül Isten áldását kérte arra a munkára, amelyet a beszerezett eszközökkel végeznek majd az iskola tanulói.

A köszöntők és az áldás elhangzása után az iskola lovász tanulóinak bemutatójában gyönyörködhettek a résztvevők. A képzés színvonalát dicséri, hogy a fiatal lovasok imponáló biztonsággal ülték a nyeregben, s mindannyian sikerrel vették az előtűk tornyosulót, mind magasabbra emelt akadályokat.

A programot szeretetvendégség zárta, ahol jellegzetes vasi csemegével, dödöllével és marhapörkölttel lakhattak jól a vendégek.

■ TÓTH TAMÁS – *Vaol.hu*

Hálaadás a Hajnalcsillagért

Huszdik születésnapját ünnepelte június 16-án, vasárnap a celldömölki Hajnalcsillag Evangélikus Óvoda. A helyi evangélikus templomban tartott istentiszteleten a közösség egyben az elvégzett templomfelújításért is köszönetet mondott Istennek.

Az igehirdetés szolgálatát **Szemerei János**, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végezte, a liturgiában **Rác Dénes** helyi lelkész mellett **Rostáné Piri Magda**, a Vasi Egyházmege esperese vett részt.

Az épületek, így a templom és az óvoda is, eszközök Isten szolgálatában – hangsúlyozta 2Pt 1,19 alapján a püspök. Az óvoda elnevezésére utalva Szemerei János így fogalmazott: „Jézusról beszél a név, aki otthon szeretne teremteni nekünk. Legyen otthonná ez a templom, otthona Jézusnak az óvodában, mert az ő szeretete teszi igazán otthonossá az életünket.”

Az óvodások vidám verses-énekes műsora után **Rác Dénes** és **Kiniczkyne Csité Nóra** gyülekezeti felügyelő az intézményben dolgozó óvónőket köszöntötte. Közöttük kiemelten **Limpárné Darabos Máriát**, aki az óvoda

indulása óta hűségesen ellátja az óvodavezetői feladatokat.

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen hangzott el a felügyelő asszony beszámolója a templomban elvégzett utólagos falszigetelési és helyreállítási munkákról.

„Van egy álmom: hogy egyszer ez a templom teljes pompájában megmutatja magát kívül és belül is” – mondta köszöntőjében **Rostáné Piri Magda**

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Helyreállítani a megbomlott harmóniát

Egészségfejlesztés-óra a roma szakkollégistáknak

► „Nekem annyi meglepetést okoztak ezek a fiatalok! A nyitottságukkal, a kíváncsiságukkal főleg, hogy sohasem fáradnak el a kérdezősködésben” – lelkesedik **dr. Szim Katalin** a roma szakkollégistákra gondolva. Tényleg nagy dolog, hogy találkozásaikkor a hallgatók még képesek érdeklődést mutatni, hisz meglehetősen „leamortizálva” kapja meg a társaságot a doktornő: egész heti főiskolai strapa után, a péntek délután kezdődő tematikus hétvége szombatjának végén. Amikor már a Nyíregyházi Főiskola oktatótermei is zárva vannak, ezért aztán pont jó, hogy lehet menni a doktornő birodalmába, a sóbarlangba!

Életmód és egészségfejlesztés – ez a címe a „tantárgynak”, amelyet abból a megfontolásból illesztettek a diplomáért küzdő, jellemzően sok nehézséget megélt, hátrányos helyzetből érkezett fiatalok képzési programjába, hogy legalább valamit ellensúlyozzanak a rájuk mért sorsból.

Komoly kétségeink lehetnek ugyanis afelől, hogy milyen mintát kaptak eddigi szocializációjuk során egészségtudatosságból, helyes életmódból, higiénés szokásokból vagy akár csak egészséges táplálkozásból... Az őket reprezentáló kutatások mélyszegénységről, a népbetegségek magas arányáról, a magyar népességre jellemzőnél rövidebb várható élettartamról szólnak, és ők ebbe csak úgy egyszerűen beleszülettek.

Az alig két évtizedet megélt lányok és fiúk élete már eddig is folytonos küzdelemben telt – és itt most az anyagiaktól függetlenül arra a teljesítménykényszerre kell gondolnunk, amely szükségszerű velejárója az ambícióknak: hogy dacolva a körülményekkel diplomások szeretnének lenni. Kit érdekel még ilyenkor a lábon elhordott influenza, mandulagyulladás, a lassan fojtogató stressz?

Pedig feltétlen tudniuk kell róla, milyen veszélyek fenyegetik az egyébként heroikus teljesítményre is képes gyenge és törekeny embert. Ám mivel közülük néhányan már huszonévesen megtapasztalják a magasvérnyomás-betegséget, a gyomorfekélyt, nem tűnik üres beszédnek, hogy mindennek az alapja az egészség, törekednünk kell tehát a megbomlott harmónia helyreállítására.

Erről Szim doktornővel nagyon jókat lehet beszélgetni a sóbarlang színes fényei között! Nem csak az allergiák, a légzési nehézségek kezelésének terepe a sóbarlang – a tananyagtól, az elsajátított ismeretektől függetlenül valahogy mindig mindenkinek könnyebb lesz itt a batyuja. És

hogy ez a negatív ionizációs hatástól van-e, dr. Szim Katalin légzőtornájától vagy egyszerűen a mosolyától, az most lényegtelen.

– Pontosan ott ült azon a széken, ahol most te, és ömlött belőle a szó, hogy mit látott Toldon! Hogy micsoda nyomort és kilátástalanságot és milyen csodálatos, fénylő szemű és mesésen rajzoló, tehetséges gyerekeket, és hogy nem lehet, hogy ez egyedül csak **Ritók Nóra** gondja legyen! – meséli tovább dr. Szim Katalin, milyen különleges élmény volt számára tapasztalni, mikor a hátrányos helyzetű szakkollégista fiatalember „beindul” a még hátrányosabb helyzetűek láttán.

– Nyírbátorban, ahol eddig élt, meg nem látott ilyen kilátástalan nyomort, mint most Toldon. Ott is szegénység van persze, de nem ekkora, és másnak még mindig lehet használható, ami ott már nem kell. Ezért a barátai körében kezdett gyűteni. Erre bennem is megszólalt valami: itt annyi vendég megfordul a sóbarlangban, jól szituált családok, sok gyerek, és minden családban van kinőtt ruha, feleslegessé vált holmi, csak el kellene kezdeni gyűjteni. Itt a sóbarlang portáján van hely raktározásra, telerakhatjuk a fürdőkádat gyerekruhával, a melléképületbe akár bútorfélélt is le lehet tenni!

A főiskolások, a roma szakkollégisták pedig rendszeresen mennek önkéntes munkát végezni Ritók Nóra alapítványához Toldra, tehát minden egyszerű: a felajánlott adományokat kézről kézre adják hiteles emberek, amíg elér a rászorulókhöz.

– Csak egy állomás vagyok, egy gyűjtőpont, ahová minden szombaton el lehet hozni a szegény, hátrányos helyzetű embereknek szánt adományokat, és ezek a fiatalok majd gondoskodnak róla, hogy a jó szándék célba érjen! – mondja a doktornő.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Pamende – azaz rólunk. Ez a címe annak a közszolgálati televízió-műsornak, amelyben a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégiumról forgatott riportfilm látható majd.

A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) egyik romamagazinjának stábjába elkísérte államvizsgájára **Arató Andrást**, aki a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum Egészségügyi Karán szülésznőnek tanul, és hétfőn épp a szakdolgozatát védte meg. „Megleste” **Posváncz Józsefet**, aki a Nyíregyházi Főiskola mérnökhallgatójaként tanulmányai mellett rendszeresen jár éjszakai műszakba dolgozni a nyíregyházi kenyérgyárba. **Mocsár Zoltánt** pedig önkéntesként látjuk majd viszont a képernyőn, mégpedig az Oltalom Szeretetszolgálatnál.

A huszonhat perces műsorban megszólalnak a szakkollégium vezetői, tanárai, a tutorok és a családi mentorálást végző szakemberek is. A rólunk szóló műsor stábjába – **Horváth Éva** szerkesztő, **Hidvégi Igor** rendező, **Torma Galina** technikai rendező, **László Gábor**, **Koncsik László** operatőr, **Gulinyi Zoltán** hangmérnök és **Bolega Gábor** kameratechnikus – három napig dolgozott Nyíregyházán, hogy a szakkollégium életét, céljait bemutassa a tévénézőknek.

A filmet a **Pamende** június 21-i adásában 12.30-kor láthatjuk az M1-en.

Zenés évzárás Ferencvárosban

► A ferencvárosi evangélikus gyülekezetben ez év januárja óta kététenként különleges istentiszteleti forma részesei a gyülekezeti tagok és az érdeklődők: a főistentisztelet liturgiájába illesztve, többszámú feldolgozásban csendülnek fel az istentisztelet állandó részei: a *Kyrie*, a *Gloria*, a *Sanctus* és az *Agnus Dei*. A *Ferencvárosi kántorátus vezetője, Muntag Lőrinc* a reneszánsz kor gazdag miseirodalmából válogathatott, így az együttes minden alkalommal más-más kompozíciót szólaltatott meg. (A sorozat indulásáról az *Evangelikus Élet* 2013/1. számában, a 13. oldalon tudósítottunk.)

Június 16-án tanévzáró, évadzáró istentiszteletre került sor: a kibővített kántorátus *Giovanni Pierluigi da Palestrina Missa Papae Marcelli* című, hatszámú misekompozícióját adta elő szervesen a liturgiába építve. De mit is jelent a liturgiába ágyazottság? Az *Evangelikus istentisztelet – Liturgikus könyv* rendje gazdag liturgikus örökségünk sok-sok kincsét tárja elénk, és lehetővé teszi a nagyon egyszerű és a nagyon díszes megvalósítást is. (Meg sokféle átmenetet a kettő között; csak legyen szakmai tudásunk és nyitottságunk ahhoz, hogy ki-kí megtalálja a saját gyülekezete számára ideális megoldást.)

Ferencvárosban az elmúlt években természetessé, otthonossá vált az énekelt liturgia, tehát nem csupán a gyülekezet koráléneklése jelenti a zenét az istentiszteleten. A bibliai alapú köszöntések, a lelkész-gyülekezet párbeszédének egyszerű dallamon szólalnak meg: ez is segít abban, hogy valóban kiemelkedhessünk a mindennapokból, és létrejöhessen az Isten-ember találkozás.

Adott volt tehát egyrészt egy rugalmas istentiszteleti rend és egy nyitott gyülekezet. Másrészt egy lelkes fiatal muzsikusként, aki ismerte a zeneirodalom értékes alkotásait, és szerette volna ezeket a műveket megszólaltatni. Ez a találkozás lehetővé tette, hogy a ferencvárosi istentiszteletben egy újabb stílusréteg jelenhessen meg: a próza, a recitálás és a strofikus gyülekezeti ének után a polifon műzene.

Attól függően, hogy melyik rész kap többszámú kompozíciót, más és más lesz az istentisztelet összhátása. Ha az ordináriumból szólnak meg így, az a liturgia mindig azonos üzenetét emeli ki. Ekkor még jobban érvényesülhet a *Kyrie* Krisztus-imádatának főhajtása és a *Gloria* angyali dicsőségmondásának kirobanó öröme, a *Sanctus* Isten szent-

ségét megfogalmazó emelkedettsége és az *Agnus Dei* Isten Bárányához fohászodó bensőségessége.

Ha a propriumtételekre, vagyis a változó részek műzenei feldolgozásaira esik a választás, az az egyházi év szerint változó mondanivalóra irányítja a figyelmet. Most vasárnap erre is volt példa.

A graduálének előtt – mintegy előjáték gyanánt – elhangzott *Johann Sebastian Bach Ach Gott, vom Himmel sieh darein* című kantatájának (BWV 2) első tétele. A korálkantáta alapja a *Lásd meg a mennyből, Úristen* (EÉ 257), *Luther Mártonnak* a 12. zsoltárra írt parafrázisa. A mű eredetileg a Szentháromság ünnepe utáni második vasárnapra készült, de egyszerűen illett a harmadik vasárnap témájához – *Isten bűnösöket hív* – és az ógyházi evangéliumhoz, *Az elveszett juh* és *Az elveszett dragma* (Lk 15,1–10) történetéhez is.

A rendszeres és változatos istentiszteleti szolgálat nagy és értékes gyakorlatot jelent a fiatal énekesek számára. Egy hangversenyhez képest kevésbé kiélezett helyzetben tapasztalhatják meg, hogy mely művekhez mennyi próba elegendő, és az istentisztelet mely pontjain mekkora koncentrációra van szükség. A hallgatók számára észrevétlenül tanulhatnak a saját hibáikból, és megtanulhatják, mitől függ, hogy gördülékeny legyen a liturgia.

Ferencvárosban – a helyi adottságokhoz igazodva – így ünneplik az istentiszteletet. Máshol esetleg az orgona kap nagyobb szerepet, vagy hangszereseket vonnak be a muzsikálásba. Kíváncsiak, hogy ebből a kezdeményezésből erőt merítve mind több helyen kezdjenek el gondolkodni azon, hogyan tudnák méltó módon gazdagítani a gyülekezet életének központi alkalmát!

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

ROMÁN PÉTER FELVÉTELE

► Folytatás az 1. oldalról

A színhely is illő volt a költőhöz, a versformák mesteréhez: a Karácsony Sándor utcai evangélikus gyülekezeti ház igazi otthon a Külső-Józsefvárosban, amelyet a legtöbben csak dzsumbujnak nevezünk.

A szombati találkozón sokszínű közönség gyűlt össze: voltak katolikusok és reformátusok, idősebbek és fiatalabbak. Ott voltak, és terített asztallal várták a vendégeket és a józsefvárosi gyülekezet tagjait az otthon lakói, zömmel fiatal egyetemisták. Ott volt egy lelkes drámaszínész, *Resztár Dániel*, szintén a Mandák Mária

Bemutatkozik a Partvonal együttes

Evangelikus Gyülekezeti Ház ifjú lakója. Elhívta a szombat délutáni ünnepre a *Partvonal* nevű drámaszínház három másik művészt, *Telepó Zsófit* és *Dézsai Darinkát*, valamint a másik Dánielt, *Szilvási Danit*.

Ők négyen tették emlékeztetésé a Weöres-centenáriumot a józsefvárosi gyülekezet tanévzáró ünnepén, a gyülekezeti ház kertjében és kápolnájában. Előadásait interaktívra formálják, bevonják a közönséget is: az előadók és a hallgatóság különféle ritmussorban és dinamikával együtt mondogatta a szép szó-hármashangzatot: „fű, fa, füst”. Úgy hangzott, mit egy varázslatos közös ima.

A művészek

Tíztagú alternatív színházat hoztak létre. Négy évvel ezelőtt alakultak, szerintük csak az ilyen színjátszásnak van jövője. Most hiányzott az alapító-főrendező, *Quintus Konrád*, mert keresztelőre kellett mennie. A Weöres-műsort ő állította össze, s helyére Resztár Dániel, a Mandák-kollégium lakója ugrott be. Elnézést kért, hogy nem tudja kívülről, ezért olvasnia kell a szövegét. Ez csak részben volt igaz, alig nézett bele a jegyzetbe.

Az előadás azzal kezdődött, hogy mindenkit az első sorokba ültetett, így közelebb került egymáshoz az együttes és közönsége. Voltak, akik oldalra ültek, őket is megkérte: üljenek át a szemközti sorba, hiszen látniuk kell az arcokat.

Telepó Zsófi csörgődobbal kísérte az éneket, alt hangján szólaltatta meg a verseket, Dézsai Darinka volt a szoprán szólam, Szilvási Dániel gitározott, néha a gitár hátán doboltak. Előadtak egy saját költeményt: Darinkát négy Weöres-vers ihlette a mű megírására. A *Partvonal* művészei énekszóval vonultak a kert szélére, rózsakert volt a háttér a gitármuzsikával kísért dallamokhoz.

Gyermekversek bővületében

Természetesen hallhatta a közönség a jól ismert gyermekműveket is. Megszólalt a táncoló Bóbita, elénekelték a galagonya izzását, csepegett az olvadó jégcsap, Szilvási Dani volt a békakirály, a dallam a Csókkirály slágerének zenéjét idézte fel. A békakirály orra előtt a legyet megszemélyesítő

„Fű, fa, füst...”

Darinka zümmögött, majd vége szakadt a legyeskedésnek: Dani mint légyvadász egy hangos csettintéssel vetett véget a kedves szemtelenségnek.

Az alternatív színházzal már több pályázatot nyertek, rendszeresen tájolóznak, nagyon szívesen lépnek fel iskolákban is. Így kisiskolások, sérült fiatalok számára is érthetővé tesznek nagy drámákat, például a *Rómeó és Júliát* vagy görög sorstragédiákat.

Józsefvárosi menedékhely

Eredetileg fuvarosok éltek itt, a külső-józsefvárosi házban, az akkori Karpfenstein utcában. A szép, földszintes házat – amely azóta műem-

WEÖRES SÁNDOR 100

Faragványok a pincében

Mintegy fél évszázada is lelkes fiatalok ügyködtek a boltíves pincében. E cikk szerzője most ötven éve a Józsefvárosban konfirmált, annak idején ő is részt vett a takarításban és a falak díszítésében. A homokkőbe könnyű volt faragni, a felfalomban most is látszanak az ábrák, amelyeket évtizedekkel ezelőtt véstek a falakba: volt háromkirályok, volt hal s persze kereszt is.

A mai fiatalok eddig nem tudták mire vólni az ábrákat, azt hitték, középkori faragványok. Annak idején komoly pingpongmeccsek voltak az ódon falak között, *Ruttkai Levente* akkori segédlelkész volt az egyik leglelkesebb játékos. A mai kollégisták is egy hűvös klubról álmodnak, ahová a manzárdlakásokból le lehet menekülni a nyári forróságban...

A rózsakert

Ilyenkor, nyár elején a legszebb – mondja László Albert. Évek óta ő tartja rendben a kertet. A hatalmas kapun átlépve más világ tárul a szemünk elé: a rózsaliget valódi menedék a Magdolna-negyed közepén.

Bolba Márta lelkész szerint egyébként nem olyan rossz ez a környék, mint amilyennek lefestik, itt nem támadtak meg kollégista lányokat, nem volt betörés. Másutt, egy sokkal jobb hírű kerületben rendszeresek voltak a támadások, volt, hogy balítás rablók törték fel egy diákonthon ajtaját – fűzi hozzá. A kollégiumi bérlet ára nagyon kedvező, szívesen jönnek ide a fiatalok, zömmel a közeleli egyetemek hallgatói.

ROMÁN PÉTER FELVÉTELE

Dézsai Darinka tánclelésben gitározik

szünk az egyik sarokajtót. Elmeséli, hogy a gyülekezet a templomépítésre nagyon nem kedvező esztendőben, 1957-ben határozta el egy kápolna felépítését. Az egykori istálló falait használták fel hozzá. A kápolna különlegessége, hogy két szöszéke van: annak idején itt létezett olyan prédikáció, amelyet jobb- és baloldalt két lelkész mondott el, egymásnak felelgetve.

A Mandák Mária Szeretettotthon 1958-ban alakult meg, ma már Gyülekezeti Ház néven működik. Az otthonban nem volt rendszeres felügyelet, orvosi ellátás, azért szeretettotthonként már nem létezhetett, viszont megújult mint kollégium. Ma is vannak önálló idősebb lakók, de zömmel fiatalok élnek a házban. Most mintegy negyven diák lakik itt, összetartó közösséget alkotnak, van már több manzárdlakás is – mondja a lelkész, aki szeretné rendbe hozni a pincét is.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

Polyrhythmia – Csöngén

■ DOMOKOS MÁTYÁS

Nehéz elforgódottság nélkül megszólalni abból az alkalomból, amely összegyelekeztetett bennünket Csöngén, a hajdani Weöres-portán, ahol mátol fogva egy kis kétszobányi emlékmúzeum hirdeti majd, ami különben ország-világ előtt amúgy is régóta nyilvánvaló, hogy e falak között a magyar költészet legnagyobb génuszai közé tartozó poeta töltötte gyerekkorát és ifúságát.

Nem tudom, mit szólna ő: *Weöres Sándor* ehhez a felmagasztaláshoz. Titokban nyilván jólesnék neki a gesztusban megnyilatkozó szeretet, de azt gyanítom, hogy valamilyen megjegyzéssel rögtön ki is szúrná az ünnepelességet és a fennkölt pátozás magas Csevel töltött léggömbjeit. Vagy ahogy ő mondaná: „sültrealizmussal” – gondolkunk és emlékeztessünk most csak arra, amire különben az ő orpheusi lényével és költészetével kapcsolatban nemigen szoktunk gondolni, hogy versei univerzumában, közvetlenül és rejtetten, milyen szerepet játszik ez a ház és a kis Vas megyei Csöngye, valamint a falut környező, „síkságokkal és középhegységekkel és dombvidékekkel gazdagon ellátott táj”, ahogyan ő jellemezte egyszer élete első évtizedének természeti mikrokozmoszát, amelynek „déli szomszédja Kemenesalja vagy Kemeneshöz, a Kisalföldi szomszédja a Rábaköz, a Kiskál, nyugatra a kőszegi hegyek vannak, keletre pedig a Bakony”.

és a költészet útjának, módjának alakításában játszott szerepét oly magától értetődő módon szoktuk mítoszi jelzőkkel illetni, mert ki merné kétségbe vonni ma már, hogy csakugyan szállt „isteni magasban, ahová előtte magyar szó nem hatolt még”, és *Ady* után igazán újat ő hozott a magyar versbeszédbe, szóval elámulunk azon a tényen, hogy éppen ez a költő, Weöres Sándor írta számszerűen is a legtöbb verset a magyar faluról, a vidéki Magyarországlétezésélmény-anyagából.

Természetesen nemcsak a pályakezdet verseiben jelenik meg a szülőföld képe és rajza. „Végtere / hazatérek Csöngére”, írta félig-meddig tréfálkozva. Csöngére, ahonnan el sem ment soha a költő, miközben polgári személye bejárta és meglakta az ország vidékeinek és helységeinek a nagy részét, s nem állt meg a határoknál, hiszen többek között megjárta Amerikát és Indiát, Észak-Norvégiát és Ceylont, a Fülöp-szigeteket és Kínát és Kelet-Afrikát... Remélem, nem minősül pusztá szónoki fogásnak, ha arra az első hallásra tán meghökkentő tényre hívom föl a figyelmet, hogy ez a világjáró „porlepte énekes” mennyire magán hordja Csönge porát.

De hát szabad-e arról megfeledkezni, hogy itt, e falak közt hajolt fölébe „termő ékes ágként” élete első asszonya, akivel már az elemi előtt együtt olvasta *Shakespeare* drámáit, hogy idekötötte őt a „gyermek-estendők koravén magányra”, s a kamaszok fájó szédületében „örök idegennek” is itt

érezte magát. Ugyanakkor az „egy-vérűek serege” is idekötötte mindhalál-
ig s azon túl, az őskézdetig szinte...

Kodály Zoltán állapította meg róla: „még mindig csörgedezik valami a magyar ritmusból, mert ő az egyike azon kevés magyar költőnek, aki sejti, hogy a magyar versnek nem szabad elszakítani a szálait, ami a magyar muzsikához köti”. Kodály megjegyzését elsősorban azoknak a figyelmébe ajánlom, akik unos-untalan veriklikz a „bartóki modell” szlogenjét, de közben eszükbe sem jut, hogy a „vadrózsából tündérsíp”-csináló mester költészete mint falu és város, kultúra és mítosz, fájdalmasan modern disszonancia és a történelem mélyéről hangzó zene szintézise épp ennek a bartóki modellnek a legcsudásabb megvalósulása költészetünkben.

Nem gondolunk erre, de meglehet, hogy éppen ebben fejeződik ki öntudatlanul az ő nagysága, noha ő maga ezt a szót keresztülhúzta és elutasította magától. Weöres Sándor ugyanis nem „falusi” költő és nem „városi” költő és nem „ kozmikus ” poéta. Ő az a költő, akinek a dalában a részekre szakadt tarka egység visszafort az ős-egészbbe, de melódíája a világban és a létezésben végremetáforizikai és ontológiai dráma fájdalomának a tudatát is kifejezi.

(2002)

Az írás részlet a Széchenyi-díjas irodalomtörténész A porlepte énekes – Weöres Sándorról című könyvéből

*Megtisztelő ajándék
Budahegyvidéknek*

Rezsényi László zeneszerző, zenetanár életének jelentős részében szoros szálakkal kötődött a budahegyvidéki evangélikus gyülekezethez: 1937 és 1949 között kántor volt; 1937-ben megszervezte és 1956-ig vezette a gyülekezet énekkarát; 1975-től 1997-ig újra a gyülekezet karnagyaként tevékenykedett.

Amikor tavaly megemlékeztünk Laci bácsi születésének századik évfordulójáról, fiai rendelkezésre bocsátották édesapjuk zenei hagyatékát. Többek között ennek anyagát felhasználva készült el a centenáriumi kiadvány: *Énekiükkel öt dicsérték... Megemlékezés a 100 éve született Fasang Árpád, Rezsényi László, Sulyok Imre neves magyar egyházzeneészelekről* (Luther Kiadó, 2012).

Csorba István, a kötet szerkesztője azóta fel is dolgozta az anyagot, amely így tíz dobozba rendezve áttekinthető és kutatható. Rezessy László fiai pedig úgy döntöttek, hogy a zenei hagyatékot a budahegyvidéki gyűlekezetnek ajándékozzák.

Az ünnepélyes átadásra június 2-án, az istentisztelet előtt került sor, az adományozást írásban is rögzítették. A kotta- és iratanyag ezentúl Hegyvidéken hozzáférhető.

EZSU

A kottamelléklet részlet Rezessy László Exodus című oratóriumából

Krisztus igájában
és hófehér győzelmi
ruhájában

▶ Az egyházunkban csaknem két évtizede zajló liturgiai reform támogatására a *Fraternitás Lelkészegyesület* másodízben hirdetett pályázatot aktív evangélikus lelkészek, illetve felszentelésük előtt álló lelkészjelöltek számára liturgikus öltözetekre: albára, illetve stóla-készletre. A pályázaton elnyert öltözékeket tulajdonosaik bensőséges ünnepségen, istentisztelet keretében vehették át június 17-én a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

– Bárcsak tele lenne a hajó! Bárcsak fogástól roskadoznának a hálóink! De most éppen az ellenkezőjétől vagyunk megrettenve. Legalábbis ezt panaszolja mindenki – kezdte Lk 5,10–11 alapján tartott igehirdetését *István János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület nyugalmazott püspöke, a Fraternitás tagja. – Fărădoztunk alkalmas és alkalmatlan időben, de talán éppen abban tévedtünk, hogy mi akartuk megszabni, mi az alkalmas és mi az alkalmatlan idő.

Jézus azonban azt mondja: „*Ne félj! Mostantól emberhalász leszel.*” Ez a *mostantól* a Jézus igájába hajtott papi egzisztenciát jelenti. Enélkül is lehet szolgálni, sőt emberi módon sikeresnek is lenni. Isten azonban másként méri a sikert. Eljött az ideje annak, hogy Simon Péterhez és társaihoz hasonlóan mi is mindent ott hagyjunk, és kövessük Jézust.

Nem a halászhálóról, pásztorbo-
tokról, stólákról, albákról, Luther-ka-

bátokról és püspöki keresztekről van szó, hanem mindarról, amit az evangélium, a bűnbocsánat, Krisztus kereszte mellé odahelyeztünk.

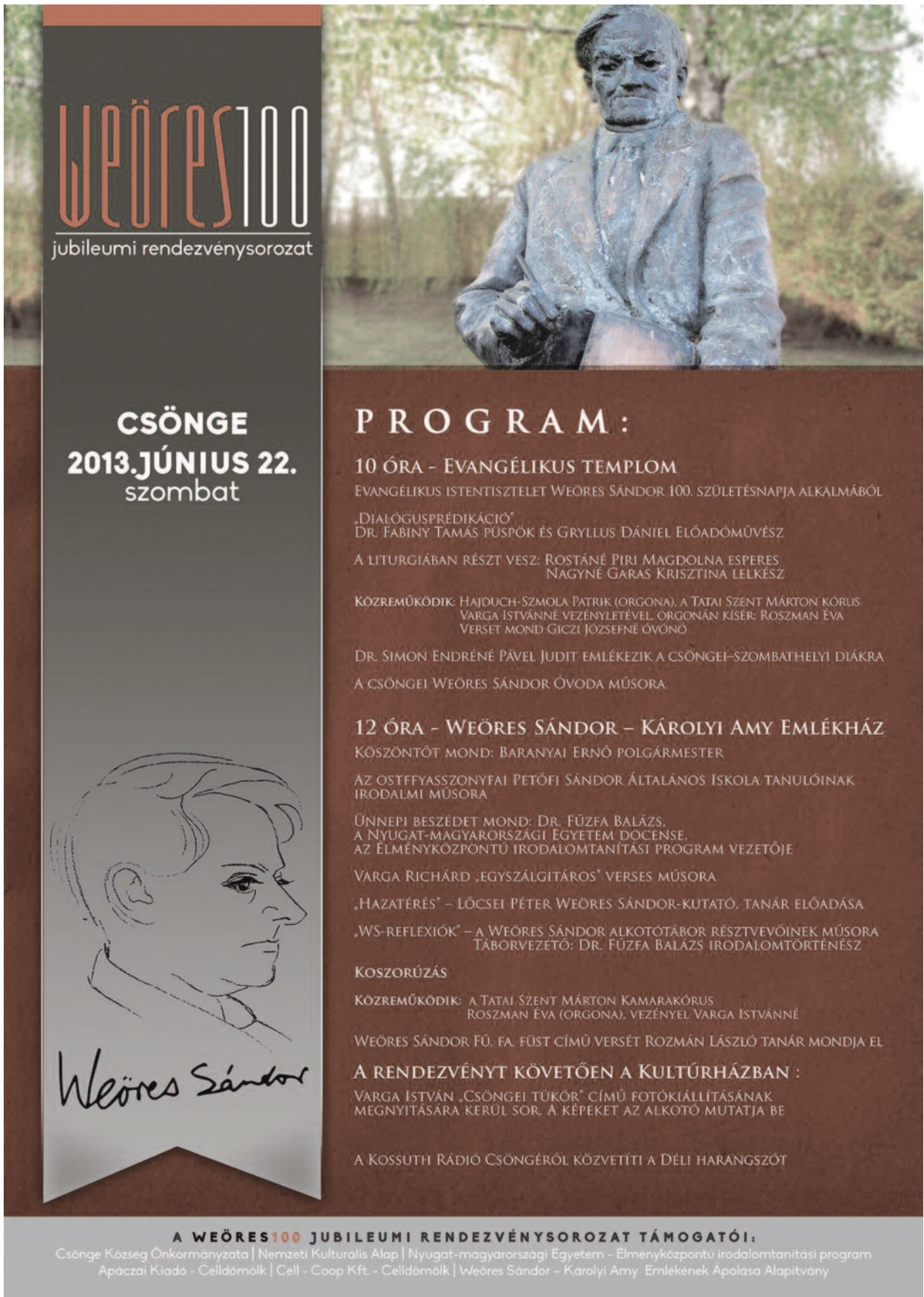
– Afelöl nincs kétségem, hogy a Mester ma is velünk van a hajón. Isten adjon bátorságot annak a felismerésére, hogy nincs más utunk, csak ő egyedül, akinek igáját hordozzuk, akinek győzelmi ruhájába öltözködünk, akiben hiszünk, akit szolgálunk, akit szeretünk, és aki most hozzánk szól – zárta ígéhirdetését a püspök az átadandó stólákra és albákra utalva.

Az istentiszteleten a pályázó lelkészek – *Kendei-Kirchknopf László, Koczor Tamás, Kovács László, Rostáné Piri Magda* és *Szebik Károly* – ünneppélyesen átvették a püspöktől, majd magukra öltötték új liturgikus öltözköiket, melyeket ezután egyaránt használni fognak gyülekezeti és közegyházi szolgálatukban.

■ TUBÁN JÓZSEF

A SZERZŐ FELVÉTELE

AZ ÉRSEKÚJVÁRI KÓDEX FAKSZIMILÉBEN

„Kezdetnek evangeliomok...”

► **Imádságokat, prédikációkat, elmélkedéseket, passiót, verses legendát, evangéliumi perikópákat tartalmaz az a terjedelmes kódexünk, amelynek faksimile kiadását a kiváló szótárainról, nyelvészeti köte- teiről ismert Tinta Kiadó jelentette meg. Az 1529–1531 között másolt kéziratnak a hasonmását és filológiai jegyzetekkel ellátott betűhív át- íratát egyaránt megtaláljuk a kötetben. A kódex történetével, a szö- veg helyesírásának jellegzetességeivel alapos bevezető tanulmány is- merteti meg az olvasót, és – először a Régi Magyar Kódexek soroza- tának történetében – DVD is jár a könyvhöz, amely a kézirat digita- lizált változatát közli. A kiadvánnyal június elején az ünnepi könyv- hét látogatói is találkozhattak a kiadó standján.**

A kódexek évszázadokon keresztül voltak használatban, s fennmaradt példányaik máig hordozzák a régi ko- rok üzenetét.

Az *Érsekújvári kódex* megtalálása- nak helyéről kapta a nevét: 1833-ban az érsekújvári ferencesek könyvtárá- ban fedezték fel. 1851-ben ajándéko- zás útján került a Magyar Tudomá- nyos Akadémia birtokába.

E kódexünk a második legterjedel- mesebb kézíratos magyar nyelvem- lék. A Nyulak szigetén – a mai Mar- git-szigeten – működött Domon- kos-rendi apácakolostorban készült. Öt kéz írta, de név szerint csak egyi- küket, *Sövényházi Mártát*, a kódex legnagyobb részének másolóját és összeállítóját ismerjük, merthogy ő megnevezi magát a szövegben: „...se- wenhazÿ soror marta keze mÿath...” (mai helyesírással: „Sövényházi soror – azaz nővér – Márta keze miatt”).

A részben közösségi felolvasásra, részben magánajátosságra összeál- lított, latinból fordított szövegek részletesen kitérnek az egyházi év nagy ünnepeire, kiemelten Krisztus szenvedésére és a húsvéti ünnepkör- re. Olvashatók a kódexben szentek – *Szent Jeromos, Sziénai Szent Katalin, Alexandriai Szent Katalin* – legen- dái, emellett az apácák a kolostori együttéléshez és az üdvösséges élet- hez is kaphattak útmutatásokat.

Sövényházi valószínűleg a kolos- torban rendelkezésére álló szöveges és képes anyagokból állította össze a kódexet, nem egy másik, kész köte- tet másolt le. Többször szabadkozik

írásának külleme miatt: „Ne gondolÿ wele, ha nem zepen ÿrtam, de neÿjed ÿdwessegas haznalattÿat, ha kÿ ol- wassa es rola gondolkodÿk” („Ne gondolj vele, ha nem szépen írtam, de nézjed idvességes használatját, ha ki olvassa, és róla gondolkodik”).

A másoló apáca illusztrációként szí- nes miniatúrákat készített a kódexhez – például a passió szövegeihez –, iniciálékat, vagyis díszes, festett kez- dőbetűket illesztett be az oldalakra. A vörös, kék, zöld, barna színű tem- perával festett iniciálék tetszetősek, kiemelkednek a kézzel írt oldalak szö- veges környezetéből.

A vizsgálatok a papíron található vízjelek alapján megállapították, hogy a kódexhez felhasznált anyagok itáliai papírmalmokból származnak.

A kódexnek viszontagságos sors jutott. Buda 1541-ben török kézre ke- rült, az apácáknak menekülniük kel- lett a sziget kolostorából. A bór- kötésű könyv ezután megjárta Várad, Nagyszombot, Pozsony dominikánus és klarissza kolos- torait, végül Érsekújvárra ke- rült a *Pázmány Péter* által épít- tetett mariánus ferences kolos- torba.

Bár az *Érsekújvári kódex* régi magyar nyelve, a maitól eltérő helyesírása eleinte megnehezíti a gyakorlatlan olvasó dolgát, érde- mes e nehézségekkel megküzdve közel fél évezreddel a gyűjtemény papírra ve- tése után is beleolvasnunk. A köny- vet forgatva nem is tűnik annyira tá- volinak a 16. századi gondolkodás a 21. század emberétől. A gyönyörű kö- tet érdemes arra, hogy akár gyűleke- zeti könyvtárakba is bekerüljön.

A szöveg közreadója *Haader Lea*, a kiadást az MTA Nyelvtudományi Intézetének Nyelvtörténeti Osztályán készítették elő az MTA–OSZK Res Libraria Hungariae/Fragmenta Co- dicum Kutatócsoport tagjainak köz- reműködésével.

■ HETESSY CSABA

Meghívó lelkészavatásra

„Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését” (Róm 8,19)

Isten Iránti hálával és örömmel tudatom, hogy július 6-án, szombaton, a 10 órakor kezdődő istentiszteleten a soltvadkerti evangélikus templom- ban *Gáncs Péter*, az MEE Déli Egyházkerületének püspöke lelkésszé avat. Az ünnepi alkalomra tisztelettel és szeretettel hívom és várom.

Fitos Mónika

Meghívó lelkészavatásra

„Menjetek be a szoros kapun! [...] Mert szoros az a kapu, és keskeny az az út, amely az életre visz, és kevesen vannak, akik azt megtalálják” (Mt 7,13.14)

Tanulmányaim befejezése után, július 7-én (vasárnap) 15 órakor a sop- ron-i evangélikus templomban (9400 Sopron, Bunker köz 2.) *Gáncs Pé- ter*, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke lelkésszé avat. Erre az ün- nepi alkalomra és az ezt követő együttlétre szeretettel hívom.

Halász Alexandra

Kétszázharminc éves a marcalgergelyi templom

Templomának kétszázharminc éves fennállásáért és napjainkban zajlott részleges felújításáért adott hálát a marcalgergelyi gyülekezet június 15-én, szombaton.

Az épület eredetileg magtárszerű, torony és harang nél- küli artikuláris istentiszteleti helynek épült. 1783-ban *Per- laki Gábor* püspök, a falu szülötte szentelte fel. 1910-ben

szentélyrésszel és harangtoronnyal egészítették ki. Most pedig – egy pályázatnak köszönhetően – kívül és belül is megszépülhetett.

Az ünnepi úrvacsorás istentiszteleten *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szolgált igehirdetéssel. A liturgiát *Polgárdi Sándor*, a Veszprémi Egyházmegye esperese, valamint *Szabóné Nyitrai Már- ta* helyi lelkész végezte.

A meghívón szereplő ige, 1Kir 8,29 alapján a püspök az örökség súlyáról és áldásáról beszélt. Elmondta, hogy Isten a nehézségeket, a gondokat is tudja a javunk-

ra, az épülésünkre használni. „Ez a hely Isten cselekvé- sének színtere volt – fogalmazott. – Most, amikor hála- adásra gyűlünk össze, keresnünk kell ezt a titkot. Túl kell tekintenünk a megfoghatón.” Szemerei János prédikáci- ójában arra is emlékeztette az egybegyűlteket, mekko- ra áldozatot hoztak őseik a templom felépüléséért.

ADAMI MÁRIA FELVÉTELEI

Az alkalmat követő közgyűlésen Szabóné Nyitrai Márta beszámolt az elvégzett munkákról, majd bátorítot- ta a jelenlévőket a további adakozásra, hogy folytathas- sák a renoválást, és – egyebek mellett – az orgona javí- tása, valamint a fűtés korszerűsítése is megtörténhessen.

A hittanosok verses köszöntővel örvendeztették meg a gyülekezetet. Köszöntőt mondott Polgárdi Sándor es- peres és Szemerei János püspök is. Végül a helyi műve- lődési házban terített asztal várta a hálaadó ünnepre ér- kezett vendégeket.

■ AM

Conservando et renovando – a maglódi szószék is

► **Az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöki jel- mondata: „Conservando et renovando” („Megör- zendő és megújítandó”) igaz nemcsak az egyház egészére, hanem a maglódi evangélikus templom szószékére is. Tizenöt év kényszerű szünet után ezekben a napokban kezdődött meg és folytatódik a templom szószékének restaurálása.**

A rajta lévő felirat tanúsága szerint a szószéket 1777-ben készítették az imádság és igehirdetés céljára. Az oltártól balra elhelyezkedő faépítmény közepén, aranyozott ke- retben a magyarországi evangélikus egyházművészetben is egyedülálló ábrázolás látható: várost láttató háttér előtt magot vető férfi alakja tűnik fel. A kép jobb oldalán ál- dozati oltárnál térdelő, evangélikus papi öltözetek – Lu- ther-kabátot és mózestáblát – viselő lelkész imádkozik. Ez az allegorikus ábrázolás Jézus példázatából a magve- tő történetét jeleníti meg. A kiszórt magokat egy felhő- ből kinyúló mennyei kéz – Isten keze – öntözi.

A képen *János evangéliumából* vett latin nyelvű felirat: „Sine me nihil” („Nélkülem semmit”) hirdeti: mit sem ér a lelkész áldozatos szolgálata, magvetése a *mag* szóból szár- mazó nevű *Maglódon*, ha nincsen rajta Isten áldása!

A szószék restaurálása 1998–99-ben kezdődött meg, a templom akkori felújításával egy időben. Ekkor továb- bi festmények: Péter és Pál apostolok képe, valamint Szentlélek-galambábrázolás került elő a fehér mázolás alól. A szószék hangvetőjén pedig sas- és napszimbólumot tár- tak fel a szakemberek.

Másfél évtizede anyagiak hiányában maradt félbe a fel- újítás. Most jelentős közegyházi támogatásból és a maglódi gyülekezet tagjainak adományából újul meg az

igehirdetésnek ez a helye. A restaurálás költségei meg- haladják a 3,3 millió forintot. A felújítást *Derdák Éva* és *Witzl Antal* szakrestaurátorok végzik.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A maglódi evangélikusok reménysége, hogy százado- kon át megőrzött szószékük megújítása eszköz Isten ke- zében arra, hogy a gyülekezet is megújuljon lélekben a Jézus Krisztusról szóló igehirdetés által.

■ NÉMETH MIHÁLY

Prédikáló hangszer

Egy házaspár nagylelkűségéből újulhatott meg a torvaji templom orgonája

► A Deák téri evangélikus templomban április 21-én mutatták be Torvaj, egy kis Somogy megyei falu evangélikus templomának felújított orgonáját. A restaurálást *Schäffer Árpád* kezdeményezte, a költségek háromnegyedét is ő fedezte feleségével, *Schäfferné Harmath Erikával* együtt (*képiünkön*). A mai világban nem mindennapi gesztusról van szó. Történelmünkéből ismerünk szép példákat, *Széchenyi István* felajánlását a Magyar Tudományos Akadémia megalapítására vagy *Tóth Gáspár* adományát, amellyel lehetővé tette *Petőfi* verseinek első kiadását, de ma mintha kiveszett volna a hasonló nagylelkűség.

Schäffer Árpádot, a Budavidék Zrt. vezérigazgatóját, aki egész eddigi élete során az ÁFÉSZ szövetkezeti rendszerhez kapcsolódott, tavaly augusztus 20-án, a nemzeti ünnep alkalmából a szövetkezetek fejlesztéséért a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével tüntették ki. A laudációban szakmai hozzáértését, vezetői rátermettségét, emberi példamutatását, munkabírást emelték ki.

Mindez kreativitással párosul, amint felesége elmondta, amikor a házaspárral az orgonáról beszélgettem. Minden munkahelyét gazdagította valamivel, mindenütt hagyott maga után valamilyen maradandó nyomot – jegyezte meg Schäfferné Harmath Erika.

Schäffer Árpád Torvajon született, és gyermekkorát is ott töltötte, gimnáziumba Tabon járt. Kereskedelmi és Vendéglátó-ipari Főiskolát végzett, okleveles üzemgazdász, majd közigazdász diplomát szerzett. A Buda Környéki ÁFÉSZ az ő irányítása alatt a megye legjobb ÁFÉSZ-e lett. A rendszerváltás után a vállalat jogutódjaként megalapította a történelmi sikeres Budavidék Zrt.-t, ahol 2011 óta felesége is dolgozik.

Bár Schäffer Árpád 1974-ben elkerült Torvajról, szülőfalujával a kapcsolata sohasem szakadt meg. 2010-ben egyedül élő öccse elhunyt, és ő megörökölte a szülői házat, amelyet feleségével együtt felújított. Ettől kezdve kapcsolatuk a faluval elmélyült, új dimenziót kapott.

Nagy lendülettel vetették bele magukat a munkába, bontottak és építettek, füvesítettek, gyümölcsöszt telepítettek. Úgy tervezik, hogy unokáikkal együtt az eddiginél több időt töltenek majd Torvajon. Érdem laknak, Torvajtól százhuszonöt kilométerre, de az M7-esen Balatonendrédig hamar leérnek, onnan pedig csak tíz kilométerre van, és a nemrég átadott korszerű úton könnyen megközelíthető a falu.

A száznolcvan lelkes zsákfalu – éppen évtizedes elzártságának köszönhetően – részben őrizi hagyományait. Az 1800-as években még központi település volt, félezer lakossal, de Tab, majd Siófok fejlődésével háttérbe szorult.

A II. világháború előtt a népesség egyharmadát-egynegyedét svábok alkották, de ők – eltérően a svábok zömétől – nem katolikusok, hanem evangélikusok voltak. Nagy részüket a II. világháború után Németországba telepítették ki. Mindössze két-három család maradhatott, amelyek a háború előtti népszámláláson magyar anyanyelvűnek vallották magukat. Köztük voltak Schäffer Árpád anyai ági felmenői, de tőlük is elvették a házuakat, csak 1958-ban vásárolták vissza.

A szocializmus utolsó évtizedeiben sokan elvándoroltak, majd a rendszerváltás után három vállalkozó lépett az addig a falut eltartó termelőszövetkezet örökébe. Ők kevés munkaerőt igénylő termelési módot választottak, főként szarvasmarhát tenyésztettek.

Ma Torvajon nagy a munkanélküliség, a helybeliek minden lehetőséget megragadnak létfenntartásuk érdekében. Az új út talán segít abban, hogy cégek települjenek a faluba.

Torvaj bűbájos – mondják –, dombok között, egy völgyben fekszik. Nem véletlen, hogy az utóbbi években jelentős számban költöztek be külföldiek.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Németek, finnek, hollandok, belgák vásároltak házakat. Van, aki nyaralni jár, van, aki nyugdíjas éveit tölti, de két-három kisgyerekes külföldi család életvitelszerűen lakik a faluban.

Az evangélikus gyülekezet negyvenkét főt számlál, közülük hatan-heten járnak rendszeresen az istentiszteletre, amelyet *Szigethy Szilárd* tabi evangélikus lelkész minden második vasárnap tart a parányi templomban. A katolikusok többségben vannak a faluban, az ő templomuk nagyobb és régebbi.

Amikor a Schäffer házaspár az istentiszteleteken is megjelent (az asszony katolikus, de férjével ott van az evangélikus templomban is), feltűnt nekik, hogy a templomban az énekeket harmoniumon kísérik, jóllehet volt ott egy régi orgona is. Kiderült, hogy a patinás hangszer már több mint ötven éve nem üzemel. Siralmas állapotban volt, a sípok egy része hiányzott, több síp össze is volt törve – mesélik. Nem volt gazdája, a templom legutolsó felújításánál se ügyeltek rá, építési törmelék hullott bele.

Schäffer Árpádban felvetődött a gondolat: nem lehetne felújítani? Megtudta, hogy az egyházközség tervezte is ezt valamikor, de nem volt rá pénze. *Kormos Gyula* műegyetemi tanár, az evangélikus egyház orgonaszakértője szakvéleményt is készített róla.

Schäfferék ezt átnézték, és úgy döntöttek, hogy vállalják a helyreállításnak az egyházi hozzájáruláson felüli részét, függetlenül a mértékétől. Az egyházközség másfél millió forint támogatást nyert a felújításra, a házaspár pedig 4,7 millió forintot adományozott erre a célra. Így az egyházközség kockázat és gyűjtés nélkül nekiállhatott a felújításnak.

A restaurált orgona minden elképzelésüket felülmúlta. Szerencsésnek bizonyult a kivitelező, a főt AERISOrgona Kft. kiválasztása is. A cég ügyve-

zetője, *Faragó Attila* orgonaépítő szívügyének tekintette a felújítást. Ő arra tette fel az életét, hogy régi orgonákat állítson helyre, azt szeretné, hogy ezeket használják új orgonák helyett. Ne selejtezzék ki őket, mert bár egyszerűbb új elektromos orgonákat építeni, talán kevesebbe is kerülnek, mint a restaurálás, de hangzásra, művészi értékre nézve nem hasonlíthatók a régi hangszerekhez. Faragó Attila szerint Schäfferék támogatása nélkül a torvaji orgona az enyészete lett volna.

Magyarországon a barokk orgonák között – ebben a nagyságrendben és ilyen hangzásban – a torvaji egyedülálló. 1730–1750 között készült, hogy ki és hol építette, nem tudni. A torvaji egyházközség a 19. század második felében vásárolta meg. Magyarországon ez az egyetlen szószékorgona: a szószék mellett helyezték el, a hívekkel szemben, nem mögöttük, mint általában szokták. Két szíjat húzogatva kell fűjtatni, de a felújításkor a könnyebb kezelés végett elektromos fűjtatóval is ellátták.

A Deák téri bemutatóról mindenki elragadtatással nyilatkozott, a kis orgona hangja betöltötte az egész termet. *Fassang László* Liszt-díjas orgonaművész azt mondta a házaspárnak, hogy diákjaival nyaranta több ezer kilométert utaznak, hogy ilyen hangszerhez juthassanak. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem orgona szakos hallgatói szinte közelharcot vívnak, hogy játszhasanak rajta, ami nem is könnyű dolog, mert külön meg kell tanulniuk a billentyűk kezelését.

– Az orgona felújítását elsősorban abból az indítatásból kezdeményeztük, hogy az őseinkhez is szólunk ezzel. Azokhoz, akik ebbe a templomba jártak, és még hallották szólni ezt a hangszert, de a történelem vihára elsodorta őket. Bizonyos értelemben megőrkítjük, tárgyiasítjuk az emléküket. Másfelől szerettünk volna valamilyen pluszt, valamilyen értéket adni a torvajiaknak. Egy olyan orgonára, amelyet Magyarország legelső evangélikus templomában mutattak be, és amelyen olyan zenészek játszottak, akik eddig Torvajról talán nem is hallottak, és amelyről a falujuk hirtelen ismertté vált, igazán büszkék lehetnek – mondja Schäffer Árpád.

A házaspár azt szeretné, ha az orgona visszakérülne a torvaji templomba, de csak annak felújítása után. Reményeik szerint addig a Deák téren maradna, ahol időnként most is megszólal.

A torvaji templom tornyának faszervezete életveszélyes, az épület falai vizesek. Az orgonára nézve ez a legnagyobb veszély, mert ha a fasípok megszívják magukat nedvességgel, elhangolódhatnak. Ezért elengedhetetlen a templom megfelelő szigetelése.

A lelkész pályázott a működési területéhez tartozó valamennyi templom, köztük a torvaji felújítására. Van remény, hogy sikerül megszerezni az ehhez szükséges pénzt. A torvaji templom esetében ez hat-hét millió forint lenne. Ha megvalósul a felújítás, visszakérülhetne az orgona, és a falu ismertetőjegye, „ékköve” lehetne. Közel a Balaton, az út kiváló, egyházi és világi koncertek szervezésével érdeklődőket lehetne odavonzani. De a felújításhoz szükség van az egész falu összefogására. Jó lenne – hangsúlyozta Schäffer Árpád –, ha a torvajiak, vallási hovatartozásuktól függetlenül, a magukénak éreznék ezt az ügyet.

■ T. KOVÁCS PÉTER

T. KOVÁCS PÉTER FELVÉTELE

Majd háromszáz éves vendég a Deák téren

■ FINTA GERGELY

Rendhagyó történet kezdődött április közepén a budapesti Deák téri evangélikus templomban. Néhány hónapra különleges látogató érkezett, új színt hozva a templom amúgy is élénk zeneéletébe.

A Somogy megyei község, Torvaj műemlék orgonája áll a Deák téri oldár mellett. A hangszer a 18. század közepén épült, építője ismeretlen. Korának jellegzetes típusa: pedál nélküli, úgynevezett pozitív, hat regiszterrel. Az 1800-as évek második felében került az akkor épült torvaji templomba.

Sajátsága, hogy a szószék mellett helyezték el, így a korabeli kántortanító az ige hirdetés előtt és után néhány lépést megtéve láthatta el másikat fontos feladatát: a gyülekezeti ének kíséretét. Ez az elhelyezés akusztikailag is nagyon kedvező, hiszen az orgonahang a legközvetlenebb módon, szemből érte a híveket.

Az elmúlt évtizedekben ez az értékes hangszer elhanyagolt állapotba került, használhatatlanná vált. Egy nagylelkű magánadománynak és az evangélikus egyház kiegészítő támogatásának köszönhetően vált lehetővé a restaurálása. A restaurálási tervet a Magyarországi Evangélikus Egyház műemlékorgona-felügyelője, *Kormos Gyula* készítette. A

munkát az AERISOrgona Kft. végezte, maradéktalanul tiszteletben tartva a korabeli anyaghasználatot, technológiát és művészi ízlést.

A sérült sípokot és egyéb alkatrészeket kijavították, a hiányzókat pótolták. Több, később felvett festékreteg eltávolítása után láthatóvá vált az orgonaház eredeti, zöld márványfestése is. (A szekrényrestaurátor *Erdei Barna* volt.) Külső és belső így eredeti pompájában – és tegyük hozzá: mai elevénységgel – hirdeti az igazi érték időtállóságát.

Mivel a restaurálási munkák – rendhagyó módon – több hónappal az előírt határidő előtt elkészültek, lehetőség nyílt arra, hogy mielőtt visszatérne saját helyére a torvaji orgona, a Deák téren mutakozzon be a szélesebb nyilvánosság előtt. Április 21-én a Zeneakadémia orgona szakának tanárai, *Fassang László* és *Szabó Balázs*, valamint hallgatóik, *Mészáros Zsolt Máté*, *Monostori Ferenc* és *Tóka Ágoston* szólaltatták meg.

Azóta is sokan kíváncsiak rá, szakmabeliek és zenekedvelők egyaránt. Csaknem tíz istentiszteleten, több orgonaesten és orgonameditáción használhatták a muzsikások mindenki meglepődésére és épülésére.

A szerző orgonaművész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének vezetője

Megkérdeztük a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem orgona szakának tanárait, a bemutató orgonaest közreműködőit, mit tartanak legfontosabbnak a torvaji hangszerrel, illetve a restaurálásával kapcsolatban.

■ SZABÓ BALÁZS

– A torvaji orgona valódi különlegességét az adja, ahogyan restaurálva lett. Az eredeti tervekkel ellentétben az AERISOrgona Kft. elvégezte a barokk szellellátás teljes rekonstrukcióját, két ékfúvóval. Ez adja az eredeti hangzás alapját, melyet a művészi intonáció és a középhangos temperatúra tesz teljessé. Ugyan sok régi orgona lett már felújítva hazánkban, ám a hangzás művészi visszaállítása eddig még nem történt meg egyetlen restaurálás során sem ilyen kiemelkedő színvonalon.

■ FASSANG LÁSZLÓ

– A Zeneakadémia orgona tanszaka nevében is köszönettel tartozunk mindazoknak, akik ennek a hangszernek a helyreállításában akár támogatóként, akár szakemberként részt vettek.

Korábban egy hasonló művészi élményért sok száz kilométert kellett utazni nyugat felé. Most ez a romjaiból világszínvonalon újraélesztett hangszer idescsöppent közénk, és arra készítet minket, hogy az orgona nevű hangszert játékosként és hallgatóként is újradefiniáljuk. Csupán hat síp, egyetlen manuál pedálat nélkül, mégis azt érezzük, hogy erről a hangszerről nem hiányzik semmi. Ez azért lehetséges, mert önmagát teljes mértékben felvállalja és kiteljesíti.

Egy ilyen hangszer minket, játékosokat szüntelen arra inspirál, hogy minden egyes hang eljátszásakor megtegyük a tökéletesség irányába vezető következő lépést. Ezért – és csakis ezért – van igazán értelme orgonán játszani és orgonát hallgatni. Ez az, amiért ez a parányi hangszer mindannyiunk számára feladja a leckét.

ÖTK-közygylés

Szeretettel hírvuk és várjuk az Ökumenikus Tanulmányi Központ közgyűlésére június 28-án (pénteken) 14.30-tól 18 óráig az Albert Schweitzer Ott-hon (Budapest XIV., Hermina út 51.) imatermébe.

Meghívó emlékműavatásra

A Fővárosi Szlovák Önkormányzat, a Szlovák Köztársaság magyarországi nagykövetsége, az Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí és a Matica slovenská tisztelettel meghívja Önt június 22-én 10 órára a *Szent Cirill és Metód* jövetelének 1150. évfordulója alkalmából felállított emlékmű ünnepélyes leleplezésére.

Program: A vendégek üdvözlése • Ünnepi megemlékezések • Proglas • *Ludmila Cvangrošová* szobrászművész *Cirill és Metód* című alkotásának leleplezése és felszentelése • Ökumenikus szentmise.

Közreműködik az *Ozvena budapesti szlovák kórus*. Helyszín: Zalavár, Szent Cirill és Metód emlékpark.

Támogatók: Szlovák Köztársaság magyarországi nagykövetsége, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, Matica slovenská, Neografia, B. T., Martin, Zalavár Község Önkormányzata

Mentálhigiénés lelkigondozó szakirányú továbbképzési szak

A Semmelweis Egyetem (SE) Mentálhigiéné Intézete az Evangelikus Hit-tudományi Egyetemmel és a Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskolával együttműködésben 2013 szeptemberétől *akkreditált mentálhigiénés lelkigondozó szakirányú továbbképzést hirdet*.

A *felvétel kritériuma*: BA, MA, főiskolai vagy egyetemi hitéleti végzettség, egyházi ajánlás és személyes alkalmasság.

A *képzés időtartama*: 4 félév, 560 óra (havonta 2 nap + 2 intenzív hét).

A jelentkezéshez az SE Mentálhigiéné Intézetétől igényelhető jelentkezési lap e-mailben (lelkigondozo@mental.usn.hu), telefonon (1/266-1022), vagy le is tölthető (www.mental.usn.hu).

A képzésről bővebb tájékoztatást ad *Török Gábor* (20/663-2389, torokg@mental.usn) vagy *Semsey Gábor* (20/663-2390, semsey@mental.usn.hu)

Pótfelvételi jelentkezési határidő: 2013. augusztus 15.

Urnafulke-áthelyezés Kelenföldön

Ezúton is értesítjük az érintetteket, hogy a kelenföldi evangelikus templom urnatemetőjének fiatorony alatti, köríves részéből az urnafulkéket a tervezett akadálymentesítés miatt a közeljövöben az új részbe helyezzük át.

Az áthelyezésre az egyházközség képviselő-testületének döntése alapján kerül sor. Az áthelyezés nem jár az urnák egymáshoz viszonyított helyének, valamint a fulkék előlapján található megjelöléseknek a megváltoztatásával. Az áthelyezett temetési hely használati ideje sem változik az eredetileg megváltozott temetési hely használati idejéhez képest. Az urnafulkék áthelyezésének költségeit az egyházközség viseli.

További információk a lelkészi hivatalban kaphatók (tel.: 1/361-2159).
Az egyházközség elnöksége

Megjelent a Keresztyén Igazság új száma

A *Keresztyén Igazság* új számában ismét gazdagon és kristálytisztán tárul az olvasók elé a lutheri teológia szépsége és igazsága. Az igehirdetés – *Itzés János* tollából – tanúskodik a pünkösöd óta egyházában munkálkodó Szentlélekről, aki istenfélelemmel tölti el a szíveket, Krisztust állítja életünk középpontjába, és személyessé teszi számunkra az ige üzenetét.

Véghelyi Antal sorozatában ezúttal *Luthernek* az akarat szabadságáról szóló tanítását mutatja be, mely Luther számára egyetlen kérdés felől válaszolható meg: értjük-e, mit jelent az, hogy Isten Isten.

Két írás is emlékezik *dr. Herényi Istvánra*, az Ordass Lajos Baráti Kör egykori alapító tagjára és első elnökére, aki Urának, Jézus Krisztusnak nyomdokain járva képviselte a krisztusi igazságot azokban az időkben, amikor ezért csak hátrány és büntetés járhatott.

A tanulmányok is igazi „csemegét” nyújtanak: *Tubán József* a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készülő egyházunk ez évi témakörét dolgozza fel *Identitás és tolerancia* című munkájában. Írását folytatásokban közöljük.

Ifj. dr. Hafenschér Károly habilitációs előadásként elhangzott tanulmányában az istentisztelet tanulhatóságáról tanít, és a liturgia pedagógiai, didaktikai összefüggéséről ír.

Izgalmas megállapításokat tartalmaz és félreértéseket oszlat a néhai német *Heubach* püspök a hívők papságáról és az egyházi hivatalról szóló tanulmányában.

Végül két érdekfeszítő könyvet ajánl a folyóirat az olvasók figyelmébe: az egyik a 19. században élt *Ihász Lajos* dunántúli egyházkerületi felügyelő életét, munkásságát mutatja be, a másik az evangélium tiszta tanításáról szól.

Örömteli olvasást kívánunk a folyóirathoz!

ISÓ DOROTTYA

KISSLAKI LÁSZLÓ

Koltai lelkész arra ébredt a Tündérkert otthon teraszán, hogy fázik a lába. Lenyúlt a toloszékéről a lecsúszott pokrócért, és kihúzta a macska alól, amely tán pár perce alhatott el rajta. A kandúr sértődötten elvonult, mert álmában éppen pocakos egérlánykák táncoltak a bajsza előtt. Szakasztott úgy, mint a görlok egy Lehár-operettben.

A pap kisímitotta a takarót, és gondosan magára terítette, sőt még a széleit is begyúrte a dereka alá. Hanyatt dölve nézte egy darabig a jó szélre váró felhőket.

Eszébe jutott, hogy majd félszázada is, mikor a börtönkórházban magához tért, ugyanilyen vattabirkák bámultak le rá odafentről. Csak akkor rács volt az ablakon. Tehát mégis él! – gondolta akkor. Káldi százados mégsem verette agyon a két egyenruhás barmával. A szélre váró felhők akkor is szerettek volna már továbbállni tengernézőbe. Persze ő is velük.

A lelkész már majdnem újra elszenderedett, mikor meghallotta Albert közeledő lépteit. Már vagy tíz éve, hogy itt vannak az otthonban, de arról az időről, mikor együtt ültek Rákosi börtönében – mintha kölcsönösen megegyeztek volna –, sose beszéltek.

– Ideadná a sakkot egy órácskára, Koltai úr? – érintette meg a vállát egy tétova kéz.

Tényleg Albert volt, az öregségtől alig látó agronómus. Gyakran elkérte a lelkésztől a táblát, és olyankor egy sakk-könyvbe merülve órák hosszat tologatta a bábukat maga előtt.

– Most is egyedül akar játszani, Albert? Az jó, mert mindig nyer.

– Vices kedvében van, tiszteletes úr. Van kedve egy partira? – derült fel Albert képe a saját ötletétől.

A lelkész meglepte a kérdés, s nem is válaszolt, csak felült, és a közei asztalhoz hajtotta a kerek széket. Mire az agronómus magának is kerített egy hokedlit, már glédában vártak a táblán a vitézek, és a két király is befejezte csatára buzdító szónoklatát.

Már egy ideje csendben ült a két öreg, és magukban újra átéltek azt a bizonyos majd félszázaddal azelőtt játszott sakpartit, amely igazából be se fejeződött. Mindketten gondolataikba merültek.

A kockás csatamezőn sem történt még semmi. A két ellenséges tábor türelmetlenül várt a kezdésre. Kivéve a parasztok. Ők az első sorban csak közönyösen bámulták egymást; tudták, legtöbbször elesnek már a csata elején mint névtelen hősök. Hátrább a tisztek fegyelmезetten álltak, csak a Bies ló nyihant fel türelmetlenül, mire a mellette álló futó figyelmeztetőleg megrántotta a zabláját.

– Akkor kenyérből voltak a figurák, nem fából, mint ezek – törte meg a csendet a vaksi agronómus.

– Igen, és magával etette meg az őt – bólintott rá a pap.

– És még azt is mondta magának, hogy hazaáruló, mocskos szabotálónak nem jár kedvezmény. Pedig akkor én álltam nyeresre. Én Istenem, mit rágtam, míg megformáltam a harminkét figurát. Két veknim is ráment.

– Ha a kedvezményen az altiszt azt értette, hogy csak kétnaponta vernek véresre, akkor igaza volt neki. Akkor tényleg nem járt hozzá a szórakozás – mondta Koltai, majd levett egy-egy harcost a tábláról, és a markába zárta őket.

– Maga mit szabotált, Rátki úr? – kérdezte.

A dezertált gyalogos

– Hát mit? Mint agronómus a termést. Ki volt adva a kutatócsoporthoz, hogy keresztezzünk cukornádat szilvafával. Sajnos elég gyatra termés jött ki belőle. Pedig *Micsurin* elvtárs is megmondta, hogy akaratlanul az is sikerül, amit a kapitalisták lehetetlennek tartanak.

– És mit akartak ebből kihozni?

– Olcsó *szilvó-rumot*. Mert jobb, mint a vodka.

A pap erre csak hümmögött, s végre előrenyújtotta a markába zárt bábukat:

– Válasszon!

Igen, neki is azt mondta Káldi százados azon a rohadt éjszakán. Ha aláírja a tanúvallomást Tóth ezredes ellen, akkor ő mint lelkész és amerikai bérenc evvel a gesztussal becsereélheti a kötelet az úri életfogytiglanira. Káldi még biztosította, hogy az alapján véve semmit sem jelent,

ő aláírja-e, vagy sem, mert az ezredes halálos ítélete már borítékolva volt a tárgyalás előtt.

Erre mit mondjon? Dadogott valami olyasmit, hogy tisztelettel, de kérne pár nap gondolkodási időt. Szerencséje volt, mert ezen a pimaszságon a százados annyira feldühödött, hogy ronggyá verette. Persze, hogy így nem tudott írni. Pláne eszméletlenül.

Mire két nap múlva magához tért, már nem került sor kihallgatásra, mert akkorra Káldi százados szobát cserélt: cellára. Ugyanis másnap őt is utolérte a végzet. Éber helyettese, akinék az volt a dolga, hogy őt figyelje, leleplezte, hogy Jugoszláviának kémkedik. Az íróasztala fiókjában talált egy detektoros rádiót, meg *Tito* névjegyét is megtalálta, amelyen rajta volt a marsall privát telefonszáma. Még szemtanút is kerítettek, aki látta, amint Káldi a kozarai hegyekben a harcok közti ebédszünetben aláír egy füzetet Titónak. Na meg azt is, hogy az írkára az volt írva: „Beszerzési nyilatkozatok”.

Hiába védekezett Káldi, hogy ő egészen a felszabadulásig betörésért ült Sopronköhídnán, azt válaszolták neki, hogy ilyen ócska trükkökkel náluk nem megy semmire.

– Már mondja, Rátki úr, maga aláírta a papírt Tóth ezredes ellen?

– Hát persze, hogy aláírtam. De azért kijelenttem, hogy sosem láttam Tóth ezredest. Erre Káldi csak mosolygott, hogy ez ne legyen az én gondom. Meg aztán bizalmasan megsúgta, hogy Tóth ezredest már két éve felakasztották. Vegyem úgy, hogy ez csak egy próba, hogy milyen lojális vagyok a népi demokráciához. Erre persze megköszöntem neki a bizalmat, s nyugodt szívvel aláírtam, amit akart, mert evvel nem ártottam senkinek. Meg azért én is élni akartam... Aztán a verést is nehezen bírom.

Emlékszik, mikor a fegyőr meg-etette velem a bábukat, aztán Káldi engem is behivatott? Maga is csodálkozott, tiszteletes úr, hogy a saját lá-

bamon jövök vissza a kihallgatásról. Még viccelődött, hogy úgy látszik, Káldi öregszik, mert csak úgy visszahengedett a zárkába, mint lenge nőt a légyott után. Egyébként a százados mutatta, hogy ön is aláírta, Koltai úr. Láttam a kézjegyet. Magának is elmesélte, hogy ez csak formaság?

– Mikor kijöttem a kórházból, már ő is rab volt. Én nem írtam alá semmit. Egy héttel később Káldit is felakasztották Tóth ezredessel együtt. Magát is csak beugratta. Lehet, hogy ha nem így történt volna, én is azt írok alá, amit akarnak. Én is félek a veréstől, és én is élni akartam, mint mindenki – legyintett lemondóan a lelkész.

– Én nyitok, tiszteletes – zökken-tette vissza a jelenbe Koltait a *szilvó-rum* áldozata, és magához fordította a fehér oldalt. Ám alighogy előre-küldte volna a D2-es gyalogját fürkészni,

megszólaIt az ebédet jelző harangocska. Ez még nem lett volna baj, de rögtön felcsendült Veronika nővér émelgyős, selypítő hangja:

– Lelkész úr! Rátki úr! Itt a finom papi, hami, hami, gyerünk ebédelni, mert kihűl, és a cica eszi meg.

– A hibbant tyúk – dühöngött az agronómus –, ez is mindig elfelejti, hogy már tíz éve idehelyezték az óvodából!

De azért engedelmesen az ebédlő felé tolta Koltait, csak előtte visszarakta a helyére a közharcost, amelyet eddig a kezében szorongatott. Az, ahogy a helyére került, rögtön elhatározta: ahogy lehet, dezertál.

Egy órával később, mikor ebéd után lehúzták a két nagyfröccsöt, Rátki is jó hangulatban tolta a lelkész kerekesszéket. Így neki is könnyebben esett a járás, mert két kézzel a szék támlájába tudott kapaszkodni, s közben a botja Koltai ölében pihent.

– Azért a tökfőzelékbe tehettek volna több kaprot is – jegyezte meg az agronómus.

– A börtönben nem panaszkodott a konyhára, Rátki úr. De meg kell, hogy mondjam, a fásirozott remek volt; nem spóroltak a fokhagymával. – Koltai úr – állt meg Rátki a székel –, szeretnék valamit kérdezni, ha már szóba hozta a börtönidőt.

– Nem én hoztam szóba, hanem maga, de azért kérdezzen.

– Múltkor egy új márvány emléktáblát láttam a vértanúk emlékére. Oda volt vésve Tóth ezredes, és ami meglepett, alatta Káldi százados neve is. Hiszen az egyik a másik gyilkosa! Na, ez most hogy van? Káldi pri-békből lett hős? Vagy talán vértanú?

– Nem mindegy az magának? Inkább játsszuk le a sakpartit. Hol van a parasztja?

Rátki összevissza kereste az eltűnt bábút. A zsebeit is kiforgatta, hátha oda tette. A lelkész még az asztal alá is benézett. De onnan csak a kandúr pislogott rá. Közömbösen. Pedig tudta, hogy merre szökött a közvitéz.

A Krisztus-követésre való elhívás volt a témája június 13–18. között a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) ülésének. A genfi Ökumenikus Centrumban tartott nyitó istentiszteleten ige-

hirdetéssel *dr. Fabiny Tamás*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének lelkeszi vezetője szolgált a 107. zsoltár első kilenc verse alapján. Az alábbiakban a világ-

szövetség egyik alelnöki tisztét is betöltő püspök prédikációja olvasható teljes terjedelmében (genfi beszámolóját – reményeink szerint – jövő heti számunkban közölhetjük).

Csak együtt jutunk a mennybe

Kedves Testvéreim a Jézus Krisztusban! Ránk, a Lutheránus Világszövetség tanácsülésének tagjaira is jellemző, amit a zsoltáros ír: „...összegyűjtött különböző országokból: keletről, nyugatról, északról és délről.” Ezt a tényt, hogy sokfelől így egybegyülekezhattünk, jó volna azzal az érzéssel együtt megélni, amire ugyancsak felhív a szerző: „*Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!*”

Van miért hálát adnunk. Amikor az idő végességében élünk – tanú erre mindannyiunk sűrű naptára –, akkor legalább most, az istentiszteleten adjuk át magunkat annak, aki fölötté áll az időn, és akinek szeretete örökké tart. Amikor óráinkat vizsgálva azt számolgatjuk, hogy családuktól és munkatársainktól hány időzóna választ el bennünket, akkor gondoljunk arra is, hogy mindannyian az *idő fölött* álló Úr szeretetében lehetünk. Már most, az üléseinket megelőzően is hadd kérjem: bármilyen feszes lesz is a napirend, bármennyire sűrű lesz is a programunk, ne feledkezzünk meg az Úr szeretetének örökkévalóságáról!

Miközben tárgyalásaink és beszélgetéseink során keletre és nyugatra, északra és délre tekintünk (törekedve arra, hogy figyelmünk valamennyi irányra arányosan kiterjedjen), akkor ne feledkezzük el arról, hogy a legfontosabb a felfelé tekintés, hiszen Jakabbal együtt vallhatjuk: „...minden jó *adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világgosság Atyjától száll alá...*”

A 107. zsoltár, ez a hálaadó zsoltár nemcsak e nyitó istentisztelet alapigéje, hanem a következő napok bibliatanulmányainak alapjául is fog szolgálni. Benne négy élethelyzetet ismerünk meg, olyan emberekkel kapcsolatban, akik a pusztában bolyonganak; akik a sötétségben és a halál árnyékában élnek; akik ostobák, és szenvedniük kell vétkes életük és bűneik miatt; és akik tengereken utaznak.

Mindegyik élethelyzetben, amelyet ez a zsoltár felsorol, felhangzik az aggodalmakkal, a veszélyekkel és a nyomorúsággal dacoló refrén: „*Az Úrhoz kiáltottak nyomorúságukban, és megszabadította őket szorult helyzetükből.*”

I.

Kedves Testvérek! Figyelmünk tehát ma azokra irányul, akik „*úttalan utakon bolyongtak a pusztában.*” Mindez nyilván utal a választott nép pusztai vándorlására. Tudjuk, hogy milyen próbatételeknek voltak kitéve, miként buktak el kísértések között. Ám azt is tudjuk, hogy éppen e vándorlás közepette élhették át Uruk csodálatos gondoskodását. Igaz, hogy éheztek és szomjaztak, de aztán kaptak fürjeket és manát. Mózes pedig a kősziklából is tudott nekik vizet fakasztani.

Legfőképpen pedig itt kapták a *Tízparancsolatot*. Bukdácsolásaik közepette, bűneiket felismerve, „*az Úrhoz kiáltottak, aki kimentette őket szorult helyzetükből.*” A pusztá ezért nemcsak a nélkülözés, hanem a csodák színtere is volt. A bolyongás végén pedig csak célhoz értek: „lakott várost” találtak, bemehettek az ígéret földjére.

A zsoltár azonban nemcsak a választott nép pusztai vándorlására utal, hanem minden bolyongóra. Az 1989–90-es politikai változások idején gyakran használtam azt a meta-

forát, hogy a magunk posztkomunista helyzetében a negyvenéves pusztai vándorlás után vagyunk. Rámutathattam arra, mit jelentett ez a szolgaság és persze az, hogy át kellett kelniük a vörös (!) tengeren. Szólhattam aztán megannyi aranyborjútörténetről és a nép egyéb engedetlenségeiről. Akkori fiatalelként talán

még attól sem riadtam vissza, hogy az elaggott Mózesekkel szemben az új nemzedék Józsué-szerepét hangsúlyozzam.

Nos, azóta eltelt bő két évtized, és meg kell vallanom nektek, hogy a Kánaánt éppenséggel nem értük el. Ezért nekünk is folyamatosan kell tanulnunk a leckét, hogy mit is jelent a nyomorúságban az Úrhoz kiáltani. Ez a szakasz minden bolyongó zsoltára lehet. Azoké, aki ma is úttalan utakon járnak. Mert sokan vannak ilyenek. A Párizs–Dakar útvonalon a végtelen sivatagban ralizók sorsa kismiska ahhoz képest, amit testvéreink közül sokan átélnek. Irányvesztettség, járhatatlan utak, zsákutcák jellemzik sokak életét. Az éhezés és a szomjazás.

Az elmúlt napokban két híres magyar hegymászó halt meg egy 8586 méter magas hegy megmászása után. Egyikük, *Eröss Zsolt*, aki korábbi balesete óta műlábbal mászott, valószínűleg hős volt a mi országunkban. Ő nem a pusztaság, hanem a végtelen hófalak függőleges útjain próbált célba érni. Most azonban nem ért le a csúcshoz. A rádióban történt utolsó bejelentkezéséből társárról értesült, hogy – mivel a kimerültségtől és a víz hiányától megvakult – végképp elhagyta az ereje. Utolsó lehetetlén talán az Úrhoz kiáltott, de Isten őt nem mentette ki szorult helyzetéből. Ugyanígy meghalt fiatalabb társa, aki segítségére próbált sietni.

Öszintén meg kell vallani: olyan is van, hogy az Úr nem ment ki valakit a szorult helyzetéből.

II.

Kedves Testvérek! A 107. zsoltár figyelmes olvasása arra kötelez minket, hogy észrevegyük azokat, és segítsünk azoknak, akik ma bolyonganak a maguk pusztájában, úttalan utakon, és nem találnak lakott várost. Afrika és Ázsia országútjain ma is hömpölyög a menekültáradat. Emberek tömegei vándorolnak egyik országból a másikba, és jó esetben menekülttáborban telepedhetnek le. Éheznek és szomjaznak. Elcsügged a lelkük.

Azoknak a tömegeiről is tudunk, akik Kubából vagy Guatemalából próbálnak mindenáron az Egyesült Államokba vagy az arab országokból Dél-Európába jutni. Sokan közülük

a tengerbe vesznek, vagy másként lelik halálukat a fásaszó úton. És Közép-Európában is gyakran találkozunk azzal, hogy levegőtlen furgonokba zsúfolva próbálnak embereket más országba csempészni a gyakran lelketlen közvetítők. Nemrég egy Budapest melletti parkolóban raktak ki félajult afgán menekülteket, mondván, már Bécsnél járnak.

Szavunk kell, hogy legyen e nyomorultakért és nyomorultakhoz. Fel kell emelnünk szavunkat az ő érdekükben. És azoknak a gyereklányoknak az érdekében, akiket a maguk pusztai bolyongása keretében más országokba cipelnek, hogy ott szabadságuktól és irataiktól megfosztva prostitúcióra kényszerítsék őket.

Az ilyen pusztában bolyongókért végzett tevékenységünk a diakónia területe. A görög *konisz* szó port, sivatagot jelent, a *dia* pedig azt, hogy valamin keresztül. A népi etimológia szerint tehát a *dia-konia* ezt jelenti: poron, pusztaságon keresztül. Ott kell lennünk a katasztrófák áldozatai között vagy árvíz idején. A jogtiprást elszenvedettek körében. Menekültek között. Halmozottan fogyatékosok között. Befogadva a brutális férj miatt otthonról menekülő fiatalasszonyt és gyermekeit. Cigányok vagy hajléktalanoknak között. Vagyis mindazok mellett, akik a pusztában bolyonganak, úttalan utakon.

Észre kell vennünk, hogy a mai szekuláris társadalmakban is milyen sokan bolyonganak úttalan utakon. Rájuk talán nem érvényes a fizikai éhezés és szomjazás, annál inkább a lelki inség. Az teljesedik be rajtuk, amiről Ámós próféta: „*Azon a napon elepednek a szomjúságtól a szép szüzek és az ifjak...*” (8,13); „*Nem kenyérre fognak éhezni, és nem vízre fognak szomjazni...*” (8,11); „*Támolyognak majd tengertől tengerig és északról keletig. Bolyonganak, és keresik az Úr igéjét, és nem találják.*” (8,12)

Ezen a ponton kíméletlen őszinteséggel meg kell magunkat kérdeznünk: hirdetjük körükben kellő erővel és hiteliséggel Isten igéjét? Mert ha igaz, hogy „*nem kenyérre fognak éhezni, és nem vízre fognak szomjazni, hanem az Úr igéjének hallgatására*” (8,11), akkor ez óriási felelősséget ró ránk. Azt tudniillik, hogy – evangélikusként, az ige egyházának tagjaiként különösen is – tanúságot tegyünk körükben Isten igéjéről, annak életet, új életet teremtő erejéről.

Ehhez persze nekünk is az igéből kell naponta élnünk. Ha kell, helyettük; ha lehet, velük, de nekünk is mindig az Úrhoz kell kiáltanunk azzal a hittel, hogy ő ma is képes kimenteni az embert szorult helyzetéből. Vagyis az ige mellett az imádság a másik eszközünk, amellyel élnünk kell.

A zsoltárban amolyan imameghallgatásként szerepel ez a mondat: „*A helyes/egyes útra vezette őket...*” Ennek első jelentése nyilván az, hogy a pusztai vándorlás girbegurbái, a bolyongás kitérői után az ember végre megtalálja a kivezető utat. Célegyenesbe ér. Fontosnak érzem, hogy az ige „*egyes*” utcáról beszél. Az egyenesség a beszédben és a magatartásban jellemző kell, hogy legyen ránk. Egy magyar költő szellemesen így fogalmaz: „Két ember között legrövidebb út az egyenes beszéd.”

Az „egyes út” fordulatot jelképesnek is érzem. Amikor Pál a damaszkuszi úton megtér, akkor Aná-

niásnak egy bizonyos Egyenes utcába kell érte mennie (ApCsel 9,11). A megtérés és az új élet a korábbi kitérők és kanyarok után az egyenes utat jelentik. Egyházaink életét és a mi koinóniánkat is ez az egyenesség kell, hogy jellemezze.

III.

A zsoltárban feltároló narratíva azzal zárul, hogy az Úr meghallgatja a pusztában bolyongók kiáltását, az egyes útra vezeti őket, „*hogy lakott városba jussanak*”. Nem egy kihalt vidékre vagy szellemvárosba, hanem lakott településre. Nem a pusztulás utáni Pompejibe vagy a majmok bolygójának sivárságába, hanem lakott városba. Nem az atomtámadás által elpusztított Hirosimába vagy a tornádó által letarolt Oklahoma Citybe, hanem lakott városba. (Persze csodálatos dolog, hogy ezeket az így vagy úgy elpusztított városokat is újra lehet építeni.)

Talán foglalkozási ártalom, hogy a „lakott városról” nekem az ökumené, a lakott föld jut eszembe. Nem baj, vállalom. Mert azt a reményemet szeretném még megosztani, hogy bár különféle utakon – a magunk pusztaságából – érkezünk, de összehozhatunk ebben az ökumenében, lakott városban. Ahol mindannyian otthon találunk. „Szomszédolhatunk” is, vagyis rendszeresen meglátogatjuk egymást. Mert örülünk annak, hogy ugyanannak a városnak az egyenrangú polgárai, ugyanannak a kö-

zösségnek a teljes jogú tagjai lehetünk. És együtt is akarunk maradni. Nemcsak itt, a magunk földi városában, hanem így akarunk a mennybe is jutni.

Híres invokatívprédikációit Luther a wittenbergi közösség válságos időszakában tartotta. Távollétében az emberek eltérő módon értelmezték az evangéliumot és a törvényt. Nem tudtak megmaradni a békés viták szintjén, hanem háborúskodás támadt közöttük. Ezért Luther, ottahagyva Wartburg várát, közéjük sietett, és nyolc napon át prédikált nekik.

Egyebek mellett ezt mondta: „Ugyanúgy kell tennünk testvérünkkel is, türelmet gyakorolni vele egy ideig, eltűrni gyengeségeit és segíteni neki azokat elhordozni. (...) Nem egyedül vagyunk hivatottak a mennybe jutni, hanem azokat a testvéreinket is magunkkal kell vinnünk, akiket most nem tartunk barátainknak.”

Ugye értitek, LVSZ-tanácsstagok? Luther nyomán nem kevesebbet mondhatunk, mint hogy nekünk együtt kell a mennybe jutni! Lehetnek, kell is, hogy legyenek vitáink, de nekünk együtt kell a mennybe jutni.

Szeretett testvéreim! Bizony, sokszor még nem találtuk meg a célba vezető utat. Talán még mindig a pusztában bolyongunk, és olykor elcsügged a lelkünk. De nyomorúságunkban az Úrhoz kiáltunk, aki kiment minket szorult helyzetükből.

Adjunk ezért hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete! Ámen.

■ FABINY TAMÁS

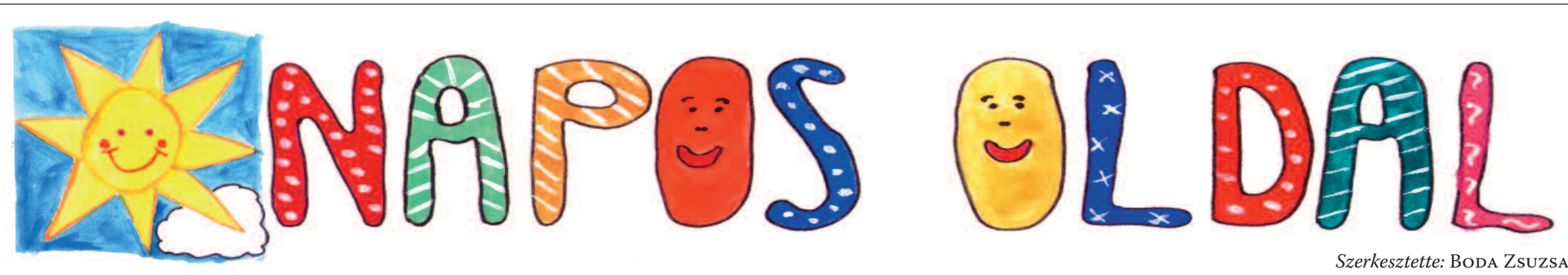
HETI ÚTRAVALÓ

„Egymás terhére hordozzátok: és így töltésétek be a Krisztus törvényét.” (Gal 6,2)

Szentháromság ünnepe után a 4. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéiben Isten küzdelemre hív a kísértésekben. Jézus szeretett minket, s önmagát adta áldozatul értünk. E földi hivatásunkban megbocsátást, kölcsönös teherviselést gyakoroljunk, mert „jó az Úr mindenkihez, és irgalmas minden teremtményéhez”. (Zsolt 145,9; LK) „Boldogok, akiknek útjuk feddhetetlen, akik az Úr törvénye szerint élnek.” (GyLK 752,1) Az ő parancsai nem nehezek: „*Legyetek irgalmasok... Ne ítéljetelek... Bocsássatok meg...*” (Lk 6,36–37) „A keresztyén akkor irgalmas, ha nem keresi csak a maga hasznát, hanem nyitott szemmel járva szerte, egyformán néz mindenkiire, barátira és ellenségre.” (Luther) Pál kérdezi: „*Akkor te miért ítéled el testvéredet?*” Isten az ítélőbíró! „*Többé tehát ne ítélkezzünk egymás felett, hanem inkább azt tartassatok jónak, hogy testvéreteknek se okozatok megütközést vagy elbotlást.*” (Róm 14,10.13) Jézus tanította népét, és amikor látta a bénát elé hozó emberek hitét, „*az Úr ereje gyógyításra indította őt.* (...) »Ember, megbocsáttattak a te bűneid.« (...) »...kélj fel, vedd az ágyadat, és menj haza!«” (Lk 5,17.20.24) Mi is Istent dicsőítsük, miként Zakariás, aki fia születésnapján így énekelt: „*Áldott az Úr... Erős üdvözítőt támasztott nekünk...*” (Lk 1,68–69; lásd 76.77) Ez Keresztelő János bizonyosságtétele: „*Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbedennem.*” (Jn 3,30) A száműzetésből visszatértek „*előállva vallást tettek vétkeikről és őseik bűneiről.*” „...*mi pedig hitszegők voltunk. Hiszen királyaink, vezetőink, papjaink és őseink nem teljesítették törvényedet..., és nem tértek meg gonosz cselekedeteikből.*” (Neh 9,2.33–35) Mit tanácsol Jézus mindenkor követőinek? „*Higgyetek Istenben!* (...) *És amikor megálltok imádkozni, bocsássatok meg, ha valaki ellen valami panaszotok van, hogy mennyei Atyátok is megbocsássa nektek vétkeiteket.*” (Mk 11,22.25; lásd Mt 6,14.15) A keresztyének – Krisztusnak teste s egyenként tagjai – így töltik be az ő törvényét: „...*hogy ne legyetek meghasonlás a testben, hanem kölcsönösen gondoskodjanak egymásról a tagok. És így ha szenved az egyik tag, vele együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, vele együtt örül valamennyi.*” (1Kor 12,25–26) Ez is teherhordozás volt: „...*megragadtak egy bizonyos cirénei Simont..., és rátették a keresztet, hogy vigye Jézus után.*” A foglyocserében Pilátus „*szabadon bocsátotta azt, akit kértek, aki lázadásért és gyilkosságért volt börtönbe vetve; Jézust pedig kiszolgáltatta akaratuknak.*” (Lk 23,26.25) Az Úr igaz szolgálja „*a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta.*” (Ézs 53,4) Az oszloppapostolok névünnepe közös küldetésüket idézzük: „*Mert nem önmagunkat hirdetjük, hanem Krisztus Jézust, az Urat.*...” (2Kor 4,5) Péter kéri: „*növekedjete a kegyelemben.*” (2Pt 3,18) Pál apostoli áldása: „*Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, az Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!*” (2Kor 13,13) „*Atya, Fiú és Szentlélek! / Hiszem, veled célhoz érek, / Örökön-örökké élek!*” (EE 251,9)

■ GARAI ANDRÁS

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Szarvasbogár

Legnagyobb bogarunk, de sajnos egyre ritkábban lehet vele találkozni, állománya mindenütt csökken. Az öreg tölgyesek lakója, és miután ezek a gyönyörű erdők gyors ütemben fogyatkoznak, velük együtt tűnik el lassan a szarvasbogár is.

A hímét, ha máshonnan nem, képekről bizonyára minden gyerek ismeri. A többágú, vörhenyesbarna színű „agancs” könnyen azonosíthatóvá teszi.

A hím hossza akár nyolcvan milliméter is lehet. A nőstény jóval kisebb, legfeljebb negyven milliméter. Agancsa nincs, helyette harapófogószzerűen működő hegyes rágója van.

Az én gyermekkoromban a szarvasbogár még sokkal gyakoribb volt. Ismertem néhány olyan vaskos törzsű öreg tölgyet, melyeknek rücskös kérgéből nedv szívárgott, és ezt nagyon szerették a szarvasbogarak. Kora reggel néha akár öt-hat agancsot is láttam, amint a bogarak békésen táplálkoztak egymás közelében.

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

tény bogárnak segítetttem, azzal „há-lálta” meg, hogy jól belecsípett az uj-jamba. Kiserkedt a vér, szopogattam egy ideig, de persze nem haragudtam rá. Ő nem tudhatta, hogy én segíteni akartam, és amikor ezt ügyetlenül tettem, csak ösztönösen védekezett a „támadóval” szemben.

Az utóbbi években a Badacsony hegyen szoktam látni szarvasbogara-

De láttam néhány alkalommal azt is, amikor két hím összeverekedett. Mint ahogy ősszel a szarvasbikák, szemben álltak egymással, és mindketten azon igyekeztek, hogy agancsukkal a másikat lefordítsák a kéregről.

Ahogy a nyári nap emelkedett, és a reggelből délelőtt lett, eltűntek, de amikor este lebukott a nap, a szürkületi órákban újra megjelentek. Döngve keringtek a tölgyek körül, keresték a lombok között azt a nyílást, amelyen berepülve a törzsre ereszkedhettek. Néhányszor előfordult, hogy – talán mert ügyetlenül egy ágnek ütköztek – a földre pottyantak. Ilyenkor mindig a törzsre raktam őket, ahol nyomban felfelé kezdtek mászni.

Egy alkalommal, amikor egy nő-

kat. Ott még vannak öreg tölgyfák. Ha nyáron arra kirándultok, különösen az alkonyi órákban figyeljetek a nagy bogarakra.

A szarvasbogár védett. Természetvédelmi értéke tízezer forint. Csak csodálni szabad, bántani nem!

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

Valójában mi a hím szarvasbogár agancsa? Miért fontosak az öreg tölgyek? Mennyi ideig fejlődnek a lárvák?

Válaszok: 1. megnövekedett, agancs-szerű rágószerv; 2. a nőstények a korhadt törzsekbe, tuskókba rakják a petéiket; 3. öt-hat évig.

Tudáspróba

► Ez alkalommal az idei országos evangélikus hittanverseny gyűlekezeti döntőjének – a 3–4. osztályos korcsoport számára készült – feladatai közül oldhattok meg ti is néhányat.

Igaz vagy hamis?

Írjátok a mondatok mögé, hogy igaz (I) vagy hamis-e (H) a mondat!

1. A Vörös-tengeren egész éjszaka át lehetett kelni, mígnem reggelre visszatértek a hullámok medrükbe.

2. Jézus családja is onnan származott, ahonnan Dávidé, vagyis Betlehemből.

3. Jézus egy Názáret nevű városban feltámasztott egy ifjút.

4. Mózes azért énekelt az Úrnak, mert el szerette volna panaszkodni, hogy mennyire sajnálja az egyiptomiakat, hogy a tengerbe veszttek.

5. Saul lanton játszott Dávid királynak, hogy eltávozzanak tőle a gonosz szellemek.

6. Jézus születésének napján mennyei seregek adtál hírvil a pásztoroknak, hogy van egy jászolban fekvő kisgyermek a közelben.

7. Jézusról az egész környéken beszéltek, miután feltámasztott egy koporsóban fekvő ifjút.

8. A Szentlélekkel megtelt Zakariás azt is prófétálta, hogy mi lesz az ő gyermekével a jövőben.

(Megfejtés: 1.: igaz; 2.: igaz; 3.: hamis; 4.: hamis; 5.: hamis; 6.: igaz; 7.: igaz; 8.: igaz)

Ki mondta kinek?

1. „Én pedig megkeményítem az egyiptomiak szívét, hogy menjenek utánuk.”

2. „Keressetek hát egy olyan embert, aki jól tud lantot pengetni, és hozzátok hozzám!”

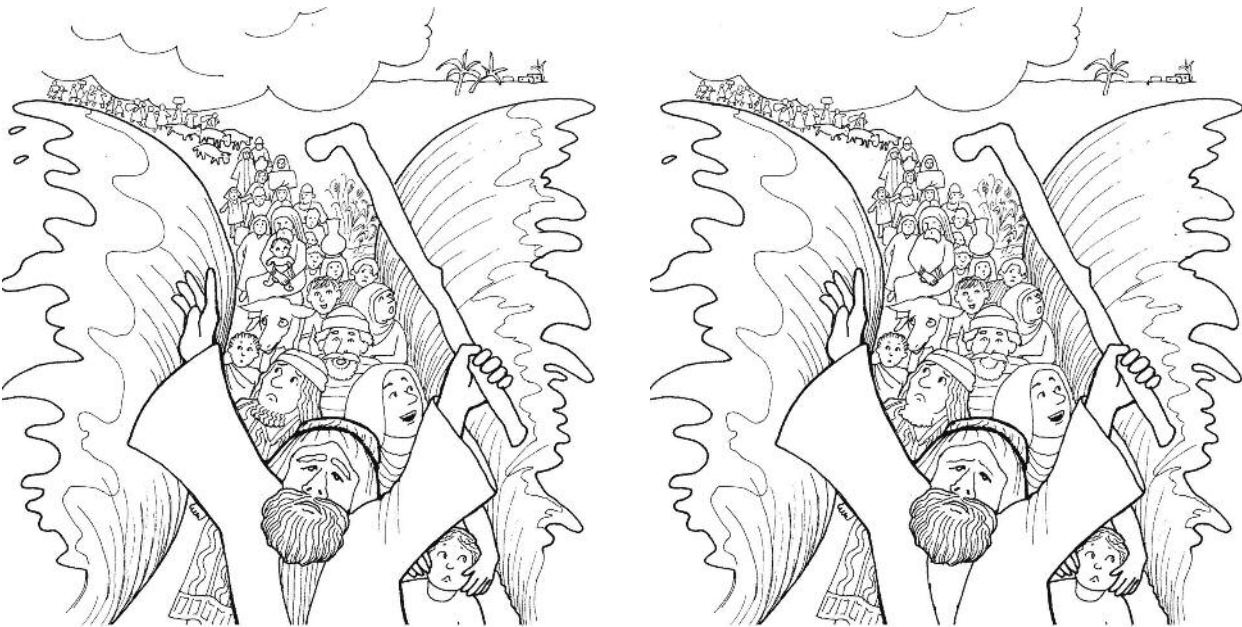
3. „Ne sírj!”

4. „Hagyd mellettem Dávidot, mert igen megkedveltem!”

(Megfejtés: 1. Az Úr Mózesnek; 2. Saul király a szolgáltnak; 3. Jézus a naini ifjú anyjának; 4. Saul király Isaiinak)

Különbségkereső

► Izrael átvonul a Vörös-tengeren. Keressétek meg a tíz különbséget, és karikázzátok be!

A filmrendező kisfia hazaviszi a bizonyítványát. Leteszi az édesapja elé, és rákacsint:

– Ne búsulj, apa! Nem csak a te film-med bukott meg.

– Ki az abszolút kertész?
– Aki addig locsolja a félcipőt, amíg kinő a szára.

Két szauna beszélget:

– Téged miért zártak be?
– Gőzöm sincs...

HUMORZSÁK

– Vádlott, bűnösnek érzi magát?
– Nem én, bíró úr!
– Van alibije?
– Az meg mi?
– Nos, látta-e magát valaki, amikor a rablást elkövette?
– Nem, szerencsére senki.

– Ide nézzen, üzletvezető úr! Mit csinál ez a légy a levesemben?

– Ha jól látom, a mellúszást gyakorolja.

Az indián család este a tűz körül ül. Az ifjú indián elkezd piszkálni a tüzet. Az öreg indián megszólal:
– Mondtam már, hogy ne játssz a telefonnal!

– Ez a kalap valódi nyúluszőr?
– Hogyne, kérem! Ha vadászt lát, mindjárt felborzolódik a félelemtől.

► **Lutherstadt, Lutherweg** (Luther városa, Luther útja) – a szóösszetételek alkotásában igen hajlékony német nyelv Luther nevével több intézményt is társít Közép-Németország tartományaiban, Szászföldön és Thüringiában. A „Luther városa” elnevezés hivatalosan is kíséri Luther Márton életének és tevékenységeinek fő helyszíneit. A Szász-Anhalt tartománybeli **Lutherstadt Eisleben 1946, Lutherstadt Wittenberg 1950, végül Mansfeld-Lutherstadt 1996 óta őrzi nevében a nagy reformátor emlékét, de a thüringiai Eisenach is „Luther városa”** A **Lutherweg** már inkább turisztikai elnevezés, Szász-Anhalt, Thüringia és Szászország Luther-emlékeinek és a reformáció emlékhelyeinek felfűzése egy több mint másfél ezer kilométeres útvonalra.

■ GYULAI ÉVA

De nemcsak a német kulturális és egyházi turizmusnak, hanem a miskolci evangélikusoknak is van saját Luther-útjuk, a miskolc-belvárosi evangélikus gyülekezet ugyanis április 27. és május 1. között negyedszer szervezte meg a *Luther nyomában* elnevezésű autóbuszos tanulmányi és lelkeségi utat, ezúttal a Vas megyei répcelak–csánigi evangélikus gyülekezet híveivel együtt.

A répcelakiak csatlakozása lehetővé tette, hogy a Miskolcraól, az evangélikus templomnak és lelkeszi hivatalnak otthont adó Luther-udvarból induló utazás második állomása a répcelaki evangélikus templom mellett felállított Luther-emlékmű, *Veres Gábor* szobrászművész alkotása legyen. Luther mellszobra és a wittenbergi tézisek magyar és német nyelvű pontjait tartalmazó mésző tábla 2011 májusa óta emlékezteti Répcelakon a híveket és az érdeklődőket a reformáció kezdetére.

A miskolci és répcelak–csánigi hívek evangélikus zárandoklatnak is felfogható tanulmányútja két katolikus zárandokhely felkeresésével indult a Luther-emlékek felé.

Előbb Ausztria Wachau nevű régiójában a 11. századi alapítású melki bencés apátságot és múzeumot tekintették meg. Melk hatalmas barokk épületegyüttese és műkincsei okán nemcsak a bencés lelkiséget és rendtörténetet felfedezni vágyók, hanem az egyetemes művészeti értékek iránt érdeklődők zárandokhelye is.

Akárcsak *Wolfgang Amadeus Mozart* városa: Salzburg. Itt a zeneszerző szülőházában berendezett múzeum megtekintése mellett rövid városnézésre is lehetőség volt, amelyet a helyi tűzoltóság éppen zajló hagyományos Flórián-ünnepsége keretezett, rezesbandával, történeti uniformisokban felvonuló tűzoltókkal. Az utazás első németországi állomása az európai katolikus zárandoklatok egyik legfontosabb helyszíne, a Bajorországban fekvő Altötting volt. Az apró, már a 8. században bajor hatalmi központként ismert városka – Andechs után – a leglátogatottabb bajorországi katolikus zárandokhely, sőt a világ legismertebb Mária-kegyhelyei között van egy 15. század végi csodának köszönhetően.

Vasárnap lévén a magyar evangélikusok a városka főterén álló apró kegykápolna és az impozáns prépostsági templom körül igazi katolikus vasárnapi lelkeséggel találkozhattak. A vasárnap üzenetében való elmélyedést szolgálta a száztíz éve eredeti helyén álló altöttingi Jeruzsálem-körkép megtekintése is. A hatalmas dioráma, amely az eredeti helyszínek, Jeruzsálem városa, a keresztút és a Golgota hangulatát, sőt benyomását közvetítette, az egyetlen máig fennmaradt vallási témájú körkép (világi témájúból azonban számos hasonlót láthatunk, így Magyarországon a rekonstruált és Pusztaszeren ismét felállított *Honfoglalást*).

Az utazás a hitbeli, lelki elmélyülést és gazdagodást nemcsak az egyes helyszínek nyújtotta élményekkel segítette, hanem a reggeli és esti áhítatokkal is, melyeket jórészt az autóbuszon tartott a csoporttal együtt utazó *Sándor Frigyes* és *Sándorné Povaszanyecz Gyöngyi* miskolci, *Verasztó János* répcelak–csánigi, illetve *Bakay Péter* sárszentlőrinci lelkész.

Az áhítatok, amelyekhez a gyönyörű májusi arcát mutató németországi táj nyújtotta a háttérer, az evangélikus egyház alapvető hittételeit idézték: a bűn (Róm 5,12); a törvény szerepe (Róm 5,13–14); a kegyelem (Róm 5,15–21); a megtérés (Mt 4,17); az újjászületés (Jn 3,5–7); az egyház (Jn 10,4–5); az úrvacsora (1Kor 11,23–25); a keresztség mint küldetés (Mt 28,19–20). Sándor Frigyes lelkész teológiai

Lutherweg

A reformátor útján a miskolci és a répcelaki evangélikusok

ban, Augsburgban kezdte követni a magyar csoport, amely a rengeteg látóval között is megtalálta a protestantizmus szempontjából legfontosabb helyszíneket: előbb az egykori érseki palotát, amely ma a sváb tartományi kormányzat székhelye. A palota egykori, ma már nem létező káptalantermében olvasták fel németül és latinul 1530 egyik forró júniusi napján *V. Károly* császár előtt a *Melanchthon* fogalmazta, de Luther ihlette *Ágostai hitvallást*.

Luther igazi augsburgi emlékhelye azonban a Szent Anna-templom, hiszen a középkori eredetű, karmeliták alapította kolostor egyik cellájában várta 1518 októberében – akkor még Ágoston-rendi szerzetesként –, hogy a pápa követe, *Tommaso Cajetan de Vio* bíboros elé kerüljön. Mivel Luther nem vonta vissza kilencvenöt tételét, menekülnie kellett Augsburgból, de a reformáció gyors terjedésének egyik bizonyítéka, hogy az egykori augsburgi karmelita kolostor és templom 1525-től Luther követőihez került, bár Augsburg lakosságának jó része ma is katolikus.

Augsburgot elhagyva, a menekülő Luther nyomát követve, a reformátor városai következtek, elsőként Wartburg vára és Lutherstadt Eisenach. A várban a zárandokok egyszerre voltak evangélikusok és magyarok, hiszen Wartburg nemcsak a kiátkozást szenvedett Luther, hanem *Árpád-házi Szent Erzsébet* – akit

theré és *Baché*. A Luther-múzeumnak helyet adó épület, ahol a reformátor kisiskolásként lakott, inkább eredetiségével, mint a kiállítással ragad meg, múzeumi boltja azonban gazdag tudományos és népszerűsítő irodalmat kínál Lutherről és az evangélikus hitről.

Sorsszerű, hogy a fáradt utazók Lipcsének éppen abban a külvárosában kaptak szállást, amely a Breitenfeld nevet viseli, s a szálloda éppen a csatamező mellett épült. A vallásháborúként is ismert harmincéves háború kezdetén, 1531 szeptemberében ugyanis Breitenfeldnél csaptak össze a protestáns országok seregei a katolikus császári hadakkal, s *Gusztáv Adolf* svéd király, az egyesült svéd és szász evangélikusok vezére megsemmisítő csapást mért a Katolikus Liga katonáira. A győzelemnek és Gusztáv Adolfnak a csata helyszínén 1831-ben egyszerű emlékművet emeltek.

A breitenfeldi csatamező mellett töltött nyugalmas éjszaka után a társaság Luther születésének és keresztelésének, valamint halálának helyszínét kereste föl. Az eislebeni szülőházban berendezett múzeum remek, informatív kiállítása a reformátor korát mutatja be, a 15–16. századi Mansfeld Grófságot, az uradalom rézbányászattát, a korabeli társadalmat, hiszen Luther apja parasztból lett bányász, majd egy kis rézkohó résztulajdonosa, azaz vállalkozó.

A múzeummal szemben áll a Szent András-templom, ahol a nagybeteg Luther utolsó prédikációit tartotta. Eisleben mai napig piactérként is szolgáló középkori főterének Luther-emlékműve előtt, a vásározók tömegében az obligát közös fénykép is elkészült a magyar zárandokokról.

A tanulmányút utolsó napján Luther városából a legfontosabb Luther-emlékhelyre, Wittenbergbe indult az autóbusz. Az egykori ágostonos kolostor, majd Luther-ház mint emlékhely és múzeum kivételes gazdagságú kiállítása mellett Wittenberg a 2017. évi jubileumra készülve egy másik múzeumot is megnyitott, a modern építészeti elemekkel kiegészített Melanchthon-házat, de felújítva várja a reformáció ötszázadik születésnapját a városháza is, előtte a téren Luther (újabb közös fotó!) és Melanchthon egész alakos szobrával.

Wittenberg városa, amelynek utcáin egykor nemcsak a nagy reformátorok, hanem a város egyetemén tanult sok magyarországi tanítványuk, közöttük későbbi evangélikus és református prédikátorok jártak-keltek, legismertebb Luther-emlékhelyét, a vártemplomot a felújítás miatt egyelőre elzárja látogatói elől. A magyar társaság legnagyobb sajnálatára, hiszen többen most találkoztak először a wittenbergi vártemplommal, amely mögül szinte elenyészett a *Bölcs (II.) Frigyes* által a 15. században emeltetett városi erőd és fejedelmi rezidencia, csak a templommal egybeépült falai maradván meg.

Az állványok között megbújó nevezetes templomkapu azonban (vagy inkább bronzból öntött rekonstrukciója a 95 tézis szövegével) még a felújítás alatt is hozzáférhető, s minden bizonnyal nem a miskolci és répcelaki evangélikus gyülekezet képviselői az egyedüliek, akik az építkezés alatt is eléneklik, egymás kezét fogva, a zsoltárból lett éneket: „Erős vár a mi Istenünk...” Az evangélikus köszöntés és ének sehol sem hangozhat hívebben, mint ott, ahol szerzője, Martin Luther költötte, és ahol először énekelték. Sehol sem énekelhetik mélyebb áhítattal, mint ott, ahol szerzője közel ötszáz évvel ezelőtt meghirdette reformjait, amelyek nemsokára reformációvá értek.

A vártemplom, amelynek magas, erődszerű tornyára a 19. században felírták a Luther-ének kezdősorát (*Ein’ feste Burg ist unser Gott*), egyben a Luther nyomán bejárt utazás végső állomása is volt.

A továbbiakban csak egy rövid pillantást vehett a magyar evangélikus zárandokcsoport az esőfüggönyben is impozáns lipcsei Tamás-templomra, amely a művészetben ugyanúgy emblemátikus és egyetemes jelentésű, mint a wittenbergi vártemplom. Azaz nemcsak az evangélikusoké, hanem az emberiség közös kincse. Az evangélikus magyarok és testvéreik ezzel fejezték be Luther nyomán tett németországi látogatásukat, hogy otthon folytassák tovább útjukat, ugyancsak Luthert követve.

A szerző egyetemi docens, a Miskolci Herman Ottó Múzeum történetismuzeológusa

VERASZTÓ JÁNOS FELVÉTELE

magyarázataiban Luthernek az adott hittételhez fűzött, illetve a témához kapcsolódó írásairól szolt. Ugyancsak az áhítatok kiegészítéseként a csoport tagjai több ízben tanúságtétellel kapcsolódtak a hit és vallásgyakorlat kérdéseihöz, köztük Bakay Péter lelkész, aki meggyőzően vallott cigánymissziójáról. Mindebben nemcsak a két gyülekezet evangélikus hívei, hanem a csoport más felekezetű tagjai is elmélyültek.

Luther útját a ma Bajorországhoz tartozó, egykori sváb birodalmi város-

a világegyház inkább *Thüringiai*, esetleg *Magyarországi* előnévvel ismer – emlékhelye is.

Igaz, a vár, főként berendezésének mai képe – a Luther-szobával, ahol az *Újszövetség* német fordítása készült, és a Szent Erzsébet-mozaiakkal – *Károly Sándor* szász–weimar–eisenachi nagyhercegnek köszönhető, aki 1838-tól historizáló stílusban építtette újjá, és alakíttatta múzeummá.

Ahogyan Wartburg egyaránt nevezetes Lutherről és Szent Erzsébetről, az alatta fekvő városka, Eisenach szintén két nagyság emlékhelye: Lu-

A miskolci és répcelaki evangélikusok a szülőházhoz közeli Szent Péter–Pál-templomot, Luther keresztelő-templomát és Eisleben egyik palotáját, a városi jegyző egykori házát, Luther halálának színhelyét is meglátogatták. Ez utóbbiban modern szemléletű, főként a múzeumpedagógia céljait szolgáló kiállítás idézi fel a reformátor életének legutolsó szakaszát. Luthert ugyanis, egyházi és közeleti tekintélyének köszönhetően, halála előtt Wittenbergből Eislebenbe hívták, hogy járjon el az Eisleben óvárosa és az újárás földesurai, a Mansfeld grófok közötti peres ügyben.

lipcsei Tamás-templomra, amely a művészetben ugyanúgy emblemátikus és egyetemes jelentésű, mint a wittenbergi vártemplom. Azaz nemcsak az evangélikusoké, hanem az emberiség közös kincse. Az evangélikus magyarok és testvéreik ezzel fejezték be Luther nyomán tett németországi látogatásukat, hogy otthon folytassák tovább útjukat, ugyancsak Luthert követve.

Jubiláló testvér-gyülekezeti kapcsolat

► Brassóban töltött szabadságának köszönhetően találkozott először Kiss Miklós mosonmagyaróvári lelkész Török Lászlóval, a barcasági Négyfalu egyik egyházközségének, a csernátfalusinak a lelkészével. A találkozásból egy évvel később testvér-gyülekezeti kapcsolat született. Tíz évvel ezelőtt, 2003 májusában először Csernátfaluban, majd egy hónappal később Mosonmagyaróváron írták alá a két gyülekezet képviselői a testvér-gyülekezeti együttműködést rögzítő dokumentumot. Azóta már több alkalommal meglátogatták egymást a két egyházközség tagjai.

A jubileum évében a mosonmagyaróváriakon volt a sor, hogy a barcasági csángókhoz, Csernátfaluba látogassanak. Huszonöten vágtak neki június 6–10. között Kiss Miklós vezetésével a mintegy kilencszáz kilométeres útnak, hogy estére fáradtan ugyan, de nagy várakozásokkal telve érkezzenek meg Csernátfalú evangélikus templomához, ahol a vendéglátó családok tagjai már régi barátokként, meghitt ismerősökként üdvözölték őket.

Az első napon a mosonmagyaróvári vendégeknek az őket fogadó családok szerveztek fakultatív programokat. Másnap Török László lelkész irányításával mindenki buszra szállt, hogy körutazást tegyenek a magyarok lakta szórványvidéken. A körút érintette a Szászföld–Székelyföld–Fogarasföld határát, meglátogatva azokat a helyeket, ahol valamikor élő, virágzó települések voltak, szorgos-dolgos emberekkel.

Szívet szorító látvány volt szembe-sülni a pusztulás, romlás képét mu-

tató, előregedő falvakkal, ahol már parlagon hevernek a termőföldek, összeomlófélben vannak a templomok, és lassan bezárnak az iskolák, mert nincsenek gyermekek. A körút során a halmági evangélikus templomot, a fogarasi református templomot, Kőhalom református szórványközpontját és Székelysombor evangélikus templomát mutatta meg Török László a vendégeknek.

A vasárnap Csernátfaluban érte a mosonmagyaróváriakat, akik vendéglátóikkal együtt vettek részt az istentiszteleten. Az igehirdetés szolgálatát ezúttal Kiss Miklós végezte.

Este búcúvacsorán köszöntek el egymástól a két gyülekezet tagjai. Tették ezt azzal a reménységgel, hogy egy év múlva a csernátfalusi testvéreket fogadhatják Mosonmagyaróváron.

■ K. M.

Mars – a Fejér megyei Gánton

Az *Evangelikus Élet* 2013/22. számában a marsi tájhoz hasonlatos Fülöp-házi-homokbuckákön kalandoztunk. Azonban korántsem ez az egyetlen, a naprendszerbeli geológiai viszonyokhoz hasonló – tudományosan vizsgált – úgynevezett analógiahely. Így ismét felkerekedtünk, és a Vértesben, a gánti bauxitbányában, az ottani „Marson” kirándultunk.

A Fejér megyei település bányaműzeummal várja látogatóit. A Balás Jenő Bauxitbányászati Kiállításon a bauxitbányászat hazai történetével ismerkedhetünk meg – stílszerűen a

föld alatt. Bányavasút, megrakott csillék, bauxittal teli futószalagok, kéziszerszámok, speciális bányatelefon, sok-sok információval körítve.

Az igazi látványosságot a bányászati szempontból felhagyott, a szomszédos bagoly-hegyi külfejtésben kialakított Bauxitföldtani Park jelenti. Ahogy a Fülöp-házi-homokbuckákön a vörös bolygón érzi magát az ember, ez hatványozottan igaz a gánti tanösvényre. Marsi tájra emlékeztető vöröses bauxitpor lep be mindent; kőzetkibúváások, sziklák, omlások, gazdag geológiai összetétel. Megtapasztaljuk,

milyen érzés lesz 2050 táján a Marsra lépni az első űrhajósoknak, a magunkkal vitt Sojourner Mars-járómodell is „otthon” érzi magát.

A szomszédos planétával ellentétben itt azonban rögtön az élet nyomaira bukkanunk: vadon élő állatok lábnyomai, a bányatóban a hideg víz által ideig-óráig konzervált rókatetem, madárfészek, ahova talán a ravaszdi vadászni indult.

Használjuk ki a jó időt, mi is induljunk – például Gántra, marsi tájat látni!

■ REZSABEK NÁNDOR

A SZERZŐ FELVÉTELE

Istentiszteleti rend • 2013. június 23.

Szentháromság ünnepe után 4. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Lk 6,36–42; Róm 8,18–23. Textus: 1Móz 39,1–5. Énekek: 474., 67.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstüsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Erdélyi Csaba; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Horváth-Csitári Boglárka; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2. (úrv.).

Összeállította: BALLA MÁRIA

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

Olvassa
az Evangelikus Élet
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

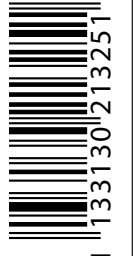
FELHÍVÁS	HIRDETÉS	APRÓHIRDETÉSEK	
Offertórium árvízkárookra A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) elnöksége azzal a kéréssel fordul a gyülekezetek tagjaihoz, hogy a június 23-án, vasárnap összegyűjtött offertóriumot az árvízkárosultak megsegítésére és a kárelhárítás céljára ajánlják fel. A templomokban gyűjtött összeget az MEE a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetten keresztül – az általuk végzett munkát támogatva – juttatja el a rászorulókhoz. Akik ezen a vasárnapon nem tudnak részt venni gyülekezetük istentiszteletén, ám támogatni kívánják szükségüket szenvedett embertársainkat, adományaikat az alábbi számlaszámra utalhatják át: 11707024-20347257-00000000 (Kérjük, a közlemény rovatban tüntessék fel: „Árvíz.”)	Felhívás parókusi alkalmassági vizsgálatra A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala értesíti a hatéves képzésben részesült, 2011 októbere előtt ordinált beosztott lelkészeket, hogy a 2013. október 7-ére tervezett parókusi alkalmassági vizsgálatra július 8-ig kell írásban jelentkezni a püspöki hivatalban (9001 Győr, Pf. 1639). A püspöki hivatal a jelentkezések beérkezését követően küldi ki az írásbeli feladatok és a szóbeli tételek anyagát.	Angol nyelvi tábor Walesben 8–17 éveseknek. Tel.: 20/886-8195, utaremenyhez.hu *** Budapest V. kerület, Fővám térhez közel, összkomfortos, csendes házban nem dohányzó lány albérlőtársat keres lány személyében. Érdeklődni naponta 17 óra után lehet a 30/612-1917 vagy a 70/213-2523 telefonszámon. E-mail: bvfiski@freemail.hu FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!	
	Hibaigazítás. Június 2-ai lapszámunk 8. oldalán, a <i>Franz J. Mönks</i> professzorral készült interjú után a keretes szövegben a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium öregdiákjának, az ELTE hallgatójának neve helyesen <i>Cséke Balázs</i>. A névelíráért az érintett és olvasóink elnézését kérjük. <i>(A szerk.)</i>		
VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG			
Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 23-ától június 30-áig			
VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> Vasárnapi orgonamuzsika 8.00 / Civil Rádió (Budapest) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00) 8.30 / Régió Rádió 1485 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin) 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 19.45 / Kossuth rádió <i>Weöres Sándor versei Sebő Ferenc megzenésítésében</i>	7.35 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 8.35 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 9.05 / Duna Tv <i>A Tisza</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat) A veszélyeztetett folyó 10.00 / Pax Tv <i>Ifjacfé – Kávéház a város szélén (koncertfilm)</i> 15.10 / Kossuth rádió <i>Prémium rocktörténet</i> 21.03 / Bartók rádió <i>Rachmaninov: Éjszakai virrasztás – tizenöt ószláv liturgikus ének (Op. 37)</i> 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)	12.15 / Duna Tv <i>Városrajzolatok Budapesten (magyar dokumentumfilm-sorozat)</i> 12.20 / Duna World <i>Magyarország története (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> 19.15 / Pax Tv <i>Döbrentey Ildikó meseíró (portréfilm)</i> 20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu) 21.15 / Duna Tv <i>Áramlat (amerikai játékfilm, 2004) (105°)</i> 23.05 / M1 <i>Rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós történész műsora	12.15 / Duna Tv <i>Kerekék és lépések (magyar ismeretterjesztő filmsorozat)</i> A Rákócziak földjén 13.05 / Duna Tv <i>Az emlékezet helyszínei (európai dokumentumfilm-sorozat)</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Fülöp G. Dénes lelkész és Fülöp Ila tanár 20.30 / Duna World <i>Hitvallók és ügynők – Az igazság szabaddá tesz benneteket...</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat)
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.00 / Duna Tv <i>Üzenem az otthoni hegyeknek...</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat) 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Juhász Zsolt, a Duna Művészegyüttes vezetője 20.20 / Duna World <i>Tálcenium</i> Széchenyi Zsigmond, az író 21.15 / Duna Tv <i>Szívzár</i> (magyar játékfilm, 1981) (83°) 22.40 / Duna Tv <i>Kocsis Zoltán játékonysági hangversenye a Nemzetközi Gyermekeken Szolgálat javára</i> 23.00 / Bartók rádió <i>Ars nova</i> Az Amadinda ütőegyüttes hangversenye	5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 9.10 / M1 <i>Balaton nyár (magazinműsor)</i> 11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro) 12.40 / Duna Tv <i>Európa egészsége – Gyerekek nélküli jövő</i> 12.50 / Duna World <i>Isten lelkének vezetésével</i> 18.55 / M2 <i>Magyar népmesék (magyar rajzfilmsorozat)</i> 20.10 / Duna World <i>Hogy volt?!</i> Bács Ferenc születésnapjára 21.15 / Duna Tv <i>Az elektromos ködben (amerikai játékfilm, 2008) (113°)</i>	7.50 / Duna Tv <i>Századfordító magyarok (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Lőrincze Lajos nyelvész 8.40 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu, ismétlés: 23.00) 11.00 / Bartók rádió <i>Celluloidák</i> A legjobb filmzenék 15.05 / Bartók rádió <i>Zenebeszéd</i> Bach: Singet dem Herrn ein neues Lied – motetta (BWV 225) 21.50 / Duna Tv <i>Hálátlan kor (francia játékfilm, 1964) (86°)</i>	8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00) 8.30 / Régió Rádió 1485 - AM 1485 kHz <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 10.30 / M1 <i>Evangélikus magazin</i> 12.05 / Bartók rádió <i>Bravissimo!</i> Bach: 209. kantáta 20.15 / M1 <i>Kedves John! (amerikai romantikus dráma, 2010) (103°)</i>
■ SZARKA ISTVÁN			

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). Szerkesztőbizottság: Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árúsítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 23.)
Napról napra állhatatosan, egy szívvel, egy lélekkel voltak a templomban, és amikor házanként megtörték a kenyeret, örömmel és tiszta szívvel részesültek az ételben; dicsérték az Istent, és kedvelte őket az egész nép. ApCsel 2,46–47a (Ezsd 3,11; Lk 6,36–42; Róm 14,10–13; Zsolt 32) Ez az első szeretet időszaka, amikor Isten Szentlelke kiárad az emberszívekbe. Eggyé teszi a szét-töredezett közösségeket, egy szívet és egy lelket ad a prófétai ígélet szerint. Ebben a közösségben a szeretet közös nyelvéen szólnak egymáshoz, egy lélekkel dicsérik Istent ajándékaiért. Hálaadással emlékeznek a Krisztusban való egységre, és az úrvacsorában újra átélik. Amikor Isten ilyen intenzíven jelen van egy gyülekezetben, az nem maradhat láthatatlan. Olyan, mint a hegyen épült város és a sötétben világító fény. Vonzóvá és szerethetővé válik. Az Istennel való találkozás öröme nem egy lezárt történelmi kor sajátja csupán. Átéltétjük ma is az istentiszteleten, testvéri beszélgetésekben; ahol és amikor Krisztus áll középen.

Hétfő (június 24.)
Történt, hogy amikor az egész nép megkeresztelkedése után Jézus is megkeresztelkedett..., megnyílt az ég, leszállt rá a Szentlélek galambhoz hasonló testi alakban, és hang hallatszott a mennyből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm.” Lk 3,21–22 (Zsolt 19,2; Lk 5,17–26; ApCsel 13,1–12) Kereszttség és Krisztus elválaszthatatlanok egymástól. Lám, a Szentháromság Isten teljes tekintélyével igazolja ezt. Krisztus nem egy volt a sok közül, akik megkeresztelkedtek a jánosi keresztiséggel, hanem mint isteni hatalommal rendelkező Úr (Mt 28,18–20) ő maga rendelte el a keresztiséget. Ezért drága nekünk egyszeri és megismételhetetlen keresztiségünk, amely összekapcsol Krisztussal, és eltöröl az életünkben minden bűnt és gyalázatot. A keresztiségére hálaadással emlékező ember Krisztusban gyönyörködik, és Urunk ígérete szerint örököse minden jónak, amelyet Isten elkészített övéinek.

Kedd (június 25.)
Teljesen mosd le rólam bűnömöt, és vétkeimtől tisztíts meg engem! Zsolt 51,4 (Gal 1,4; Neh 9,1–3.29–36; ApCsel 13,13–25) Minden gyönyörű és őszinte imádság nagyon mélyről fakad. Ilyen mélységből való kiáltás Dávidé is. Az ő bűnének története restséggel kezdődött, lustasága bűnös kívánsággá lett, azután házasságtörésben és gyilkosságban végződött. Lehet-e ennél jobban halmozni a vétkeket? Ám minden botlása ellenére Dávid jól ismerte Istent, és tudta róla: amennyire gyűlöli a bűnt, annyira szereti az elbukott embert (Ez 18,23). De nem volt könnyű neki kimondani e mondatot. Mint ahogy nekünk sem könnyű beismerni: „Minden bűnömmel, a legapróbbal is azt az Istent bántottam meg, aki Krisztus keresztjében egyszer s mindenkorra bocsánatot, életet és üdvösséget adott.”

Szerda (június 26.)
Az Isten által vetett szilárd alap azonban megáll, amelynek a pecsétje ez: „Ismeri az Úr az övéit!” 2Tim 2,19a (2Móz 33,17; Mk 11,20–21/22–26; ApCsel 13,26–41) Micsoda örömhír ez azoknak, akik jól ismerik életük botlásait, s ettől bizonytalanok Isten szeretetében! Igen, a kicsiknek, a világ szemében nem előkelőknek és az elesett embereknek szóló biztatás ez. Ismeri Isten az övéit. Nem nekem kell eldöntenem alkalmasságomat, nem nekem kell mérlegelnem: vajon Isten szeretetébe fogadott-e már? Kiharcolnom sem kell Isten szeretetét. Legyen elég nekem az ő kegyelme és a tudás: Isten ismeri az övéit. Legyen tehát életem, jövőm, üdvöm az ő akarata szerint való.

Csütörtök (június 27.)
Péter ezt mondta neki: „Uram, te mindent tudsz; te tudod, hogy szeretlek téged.” Jézus ezt mondta neki: „Legeltesd az én juhaimat!” Jn 21,17c (Zsolt 139,23–24; 1Kor 12,19–26; ApCsel 13, 42–52) Péter hitvallása és szolgálatba indítása legyen biztatássá számomra is, hiszen Krisztus Urunk kérdése: „Szeretsze engem?“, nem csupán tanítványainak szól, de mai követőnek is. S ha a krisztusi kérdésre a Lélek péteri választ fakaszt ajkunkon, akkor nekünk is szól a szolgálatra való hívás. Mert mindenki pásztora és őrzője testvéreinek. Kiki a maga helyén. Családban, munkahelyen, iskolában és a baráti körben.

Péntek (június 28.)
Jézus így felelt: „Ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges.” Lk 18,27 (Jób 42,2; Lk 23, 17–26; ApCsel 14,1–20a) „Az ember kicsi, az Isten nagy” – egy kedves barátom így fogalmazta meg a maga hitvallását. Milyen egyszerű és igaz ez a mondat! A fenti ígére rímel, mely töredékességünket Isten mindenhatóságában oldja fel. Isten hatalmas szeretetébe a kereszt paradoxona is belefért. Szent Fiában, a Krisztusban kicsivé, sőt átokká lett értünk. Hogy elhozza nekünk azt, ami emberi erőből soha el nem érhető: bűneink bocsánatát és az el nem múló életet.

Szombat (június 29.)
Amikor elcsügged a lelkem, te akkor is ismered utamat. Zsolt 142,4a (Lk 21,14–15; 2Kor 13,10–13; ApCsel 14,20b–28) Amikor a búskomorság nyirkos novemberi kód módjára körülveszi életed, makacsul kitartón lelked ellen támad, Istennek akkor is gondja van rád. Ismeri utad, és annak végén örök örömével vár. De addig egy percig se feledd: nemcsak utadat ismeri, hanem Krisztusban veled is vándorol.